

ΠΡΟΟΔΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ
ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ.

ΕΤΟΣ Α΄.

ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ, τῆ 15/27 Ἰουλίου 1889.

ΑΡΙΘ. 12.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΛΛΟΝΗ.

Η ΤΑΦΗ ΠΑΡ' ΕΛΛΗΣΙΝ.

Α'.

Ίδεαι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων περὶ ψυχῆς καὶ ταφῆς.

Α περὶ ψυχῆς ἰδέαι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δὲν εἶνε ἀκριβῶς ὠρισμένα. Τὰ θρησκευτικὰ περὶ τούτου δόγματα εἶνε ἐντελῶς σχεδὸν ἄγνωστα ἡμῖν, καὶ μόνον παρ' Ὀμήρῳ δύναμεθα νὰ εὗρωμεν τι κοινῶς ἐφρονεῖτο παρ' Ἑλλήσι περὶ τῶν ἀποβιούτων καὶ τῶν ψυχῶν αὐτῶν. Γνωρίζομεν μόνον ἐξ ἀπειραριθμῶν μαρτυριῶν, ὅτι τὸ θάπτειν τοὺς νεκροὺς ἐθεωρεῖτο τὸ ἱερώτερον καθήκον τῶν οἰκειῶν, τῆς πόλεως καὶ τῶν ξένων αὐτῶν, ἢ δὲ ἀταξία τῶν νεκρῶν, ἢ ὕβρις εἰς τοὺς πεσόντας, βάρβαρον ἐνομιζέτο.

Τοῦτο προήρχετο καὶ ἔνεκεν τῆς παραδόσεως μὲν, ἀλλὰ καὶ ἔνεκεν τῆς κοινῆς ἐπικρατούσης προλήψεως, ὅτι ἂν μὴ τύχῃ ταφῆς ὁ νεκρὸς ἢ ψυχὴ αὐτοῦ δὲν κατέρχεται εἰς τὸν Ἄδην, ἀλλὰ μένει πλανωμένη περὶ τὰς πόλεις αὐτοῦ ἐν ἀμηχανίᾳ καὶ τυραννίᾳ, ὡς ἤθελε τις εἶπει σήμερον μεταξὺ τῆς γῆς, ἦτοι τοῦ κόσμου τῆς ζωῆς, καὶ τοῦ Ἄδου, ἢ τοῦ θανάτου.

Κατ' Αἰλιανὸν θρησκευτικὸν καθήκον ἐθεωρεῖτο τὸ ρίπτειν χοῦν ἐπὶ τῶν νεκρῶν, οὓς τυχὸν θὰ συνήντα ὁ ὀδοιπόρος ἀτάφους. Γνωστότατον δὲ εἶνε ὅτι τὸ κάλλιστον τῶν δραμάτων τοῦ Σοφοκλέους στηρίζεται ἐπὶ τοῦ καθήκοντος τούτου τῆς Ἀντιγόνης τοῦ θάπτειν τὸν ἑαυτῆς ἀδελφὸν κατὰ παράβαν τῶν νόμων τῆς Πολιτείας, ἦτοι τῶν διατάξεων τοῦ Κρέοντος. Μεγάλην ὕμωσιν σημασίαν κέντηται, καὶ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς παράδειγμα τοῖς νεωτέροις ἔθνεσιν, ἢ ἐπιμέλεια τῶν Ἑλληνικῶν νόμων περὶ τῆς ταφῆς τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων. Ὅχι μόνον ἢ πόλις ἀνελάμβανε δημοσίαις δαπάναις τὰ τῆς ταφῆς αὐτῶν, ὅχι μόνον διὰ δημοσίων ἐνδείξεων πένθους ἐτίμα τὴν μνήμην αὐτῶν, ἀλλὰ ἀσπληρότατα ἐτιμωροῦντο οἱ παραμελήσαντες ἐν ἐκστρατείᾳ τὴν ταφὴν τῶν νεκρῶν, καὶ ἢ τιμωρία αὕτη ἦν φυγὴ ἢ θάνατος. Γνωστὸν εἶνε πόσον ἀσπληρῶς ἐτιμωρήθησαν ὑπὸ τοῦ δήμου οἱ Ἀθηναῖοι στρατιῶται, οἱ μετὰ τὴν ἐν Ἀργινοῦσαις λαμπρὰν ναυμαχίαν μὴ δυνήθέντες, ἔνεκα τρικυρίας, νὰ ἀναλάβωσι τοὺς νεκρούς.

Εὐθὺς μετὰ τὴν μάχην ἢ ναυμαχίαν οἱ ἠττηθέντες ἐξήτουν παρὰ τῶν νικητῶν, τῶν κυρίων τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς· συνήπτετο τοῦτέστι μικρὰ ἀνακαχή, ἵνα θάπτονται ἐκατέρωθεν οἱ νεκροί, μεθ' ἧν ἠδύνατο νὰ ἐξακαλουθῆσῃ ὁ πόλεμος. Ἄπειρα εἶνε τὰ περὶ τούτου χωρία τῶν συγγραφέων καὶ ἰδίως τοῦ Θουκυδίδου. Ἐκ τοῦ συγγραφῆως τούτου προσέτι μανθάνομεν ὅτι ἐν τῇ τελευτῇ τῆς ταφῆς δὲν παρημελοῦντο καὶ οἱ ἀφανεῖς, τοῦτέστι οἱ μὴ εὐρεθέντες νεκροί· καὶ οὗτοι ἐτύγχανον ἰδιαιτέρας λάρνακος καὶ συνεθάπτοντο ὡσεὶ οἱ νεκροὶ αὐτῶν, ἢ τὰ ὅσα αὐτῶν παρήσαν. Τέλος πρέπει νὰ σημειώσωμεν ὅτι, εἰ καὶ ὁ ἐν πολέμῳ θάνατος ἐθεωρεῖτο ὁ ἐντιμότερος διὰ τὰς τιμὰς, ἂς συνεπήγγοτο, οὐχ ἦρτον ὁ ἐν μέσῳ τῶν οἰκειῶν θάνατος ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ ἐπιστέγασμα εὐτυχῆς βίου. Κατὰ τινὰ νόμον τοῦ Σόλωνος, οἱ μὴδὲν ὀφειλόντες εἰς ἀνάξιος γονεῖς παιδὲς ἦσαν ὑπόχρεοι εἰς τούτου καὶ μόνον, εἰς τὸ νὰ θάπτονται τοὺς γονεῖς αὐτῶν. Ἐσχατοὶ μόνον τινὲς ἐγκληματικά, συνήθως πολιτικοὶ προδότες, θανατούμενοι ἐστεροῦντο ταφῆς· καὶ τούτου ἐθεωρεῖτο ὡς πρόσθετος ποινή. Ἐν τε Ἀθήναις καὶ ἐν Σπάρτῃ ὑπῆρχον τόποι ἐνθα ἐρίπτοντο τὰ σώματα τῶν τοιούτων ἐγκληματιῶν.

Ὡς λίαν χαρακτηριστικὸν καὶ ὡς συνοψίζον τρόπον τινὰ τὰς περὶ ταφῆς ἰδέας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἀναφέρομεν ὅτι οἱ αὐτόχειρες δὲν ἐστεροῦντο μὲν ταφῆς, ἀλλ' ἢ χεῖρ, ἢ πλήξασα τὸ σῶμα, ἀπεκόπτετο καὶ ἀπερίπτετο δικὴν ἐγκληματίου καὶ ἐθάπτετο ἀλλαγῶ, χωρὶς νὰ μετασχη τῶν ἐπὶ τῷ κυρίῳ νεκρῷ τιμῶν, ἢ θρησκευτικῶν τελετῶν.

Β'.

Τὰ πρὸ τῆς ταφῆς.

Ἄμα θανόντος τινὸς οἱ συγγενεῖς καὶ οἰκτεῖοι αὐτοῦ, οἱ περὶ τὴν κλίνην αὐτοῦ ἐγκατεροῦντες κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀγωνίας, συνέκλειον αὐτοῦ τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀφθαλμούς. Τότε δὲ ἐτίθετο ἐν τῇ στόματι αὐτοῦ καὶ ὁ ὀβολὸς κατὰ τὸν Λουκιανόν, ὅστις κατὰ τὴν τότε θρησκευτικὴν δοξασίαν θὰ ἐχρησίμευε τῷ νεκρῷ ὡς πορθμείᾳ πληρωτέᾳ τῷ Χάρωνι διὰ τὴν τῆς Ἀχερουσίας λίμνης διάβασιν „μισθὸν τῷ πορθμῆι ναυτιλίας γινησόμενον (τὸν ὀβολόν). Ἀπὸ τότε ὅμως τὸ ἔθιμον τοῦτο παρ' Ἑλλήσιν ἐπεκράτησε, δὲν δύναται νὰ ὀρισθῇ, οὐδὲ ἂν ἦτο ὑποχρεωτικὸς πάντοτε ὁ πρὸς τὸν Χάρωνα οὗτος φόρος, ἢ ἂν ἐξαρτῶτο ἐκ τῆς προαιρέσεως τῶν ἐπιζώντων οἰκειῶν τοῦ νεκροῦ. Ὁ ὀβολὸς οὗτος ἐλέγετο καὶ δανάκη ἢ ναῦλος, ἢ πορθμῆιον, πᾶσαι λέξεις ἐμφαίνουσαι τὴν αὐτὴν ἔννοιαν. Ἐν πολλοῖς ἀνασκαφαῖσι τάφοις εὐρέθησαν τῶν ὄντι τοιοῦτοι ὀβολοὶ κείμενοι μεταξὺ τῶν ὀδόντων τοῦ σκελετοῦ. Ἐπειτα ἔλουον καὶ ἐμύρον τὸν νεκρὸν καὶ ἐξέτανον αὐτοῦ τὰ μέλη εὐπρεπῶς, ἐνόσφ ἦν εἰσέτι θερμὸς, καὶ ἐνέδιδον αὐτὸν ἀναλόγως τῆς κοινωνικῆς του καταστάσεως, λευκοῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐνδύμασι. Καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἔθετον στέφανον ἐξ ἀνθέων τῆς ὥρας τοῦ ἔτους.

Πάντα ταῦτα δὲν ἐξετελοῦντο ὑπὸ μισθωτῶν, ἀλλ' ὑπὸ γυναικῶν οἰκειῶν. Μετὰ ταῦτα προὔτιθετο ὁ νεκρὸς ἐν τῷ προδόμενῳ τῆς οἰκίας, ἐπὶ φερέτρῳ ὑψηλοῦ, ἔχων προσκεφάλαιον ὑπὸ τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ νῶτα, καὶ τὸ πρόσωπον ἔχων ἐστραμμένον πρὸς τὴν θύραν τῆς οἰκίας· „ὡς ἐπὶ ἐξόδου τοῦ βίου γεγονὸς“ κατὰ Εὐστάθιον. Κατὰ τὸν Σχολιαστὴν τοῦ Ἀριστοφάνους ἢ νεκρικὴ αὕτη κλίνη ἐξέτιθετο μετὰ τοῦ νεκροῦ ἐκτὸς τῆς οἰκίας τοῦ ἀποβιώσαντος, ἀλλὰ τοῦτο ἔσως ἐν μέρει διὰ τὴν πενεστάτην τάξιν τῶν πολιτῶν εἶνε ἀληθές. Ἐν Ἀθήναις τοῦλάχιστον εἶνε γνωστὸν, ὅτι κατὰ τινὰ νόμον τοῦ Σόλωνος ἐξέτιθετο ὁ νεκρὸς ἐντὸς τῆς οἰκίας.

Παρὰ τὴν νεκρικὴν κλίνην ἐτίθεντο προσέτι διάφορα λεπτῶς ἐργασμένα ἄρτια, λεγόμενα ληκῆθοι, περιέχουσαι βεβαίως διάφορα ὕγρα, οἶνον, ὕδωρ, ἔλαιον· ἦσαν δὲ προσφοραὶ τῷ νεκρῷ διαφόρων συγγενῶν καὶ φίλων, ἵνα χρησιμεύσῃ, κατὰ τὴν κοινὴν προλήψιν, αὐτῷ κατὰ τὴν εἰς Ἄδην πορείαν· τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τοῦ ὅτι αἱ ληκῆθοι αὗται, ὧν πολλαὶ ἦσαν καὶ ἐξωγραφισμένα, συνεταρτάζοντο τῷ νεκρῷ. Πλήθος τοιούτων ἄρτιων εὐρέθησαν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς, λίαν δ' ἐχρησίμευσαν ταῦτα εἰς ἐξήγησιν ἀρχαιολογικῶν τιμῶν ζητημάτων.

Ἐκτὸς τῶν ληκῆθων ἐτίθετο παρὰ τῇ κλίνῃ τοῦ νεκροῦ καὶ πλακοῦς ἐκ μέλιτος (μελιττοῦς) κατὰ τὴν κοινὴν προλήψιν, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς ἐξιλέωσις τοῦ Κερβέρου. Τέλος ἐξέθεν τῆς θύρας τῆς οἰκίας ἐτίθετο ἄρτιον πλήρες ὕδατος, ἵνα καθαρίζονται δι' αὐτοῦ περιρραϊνόμενοι, ὅσοι εἰσῆρχοντο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ νεκροῦ, ὅτε ἐξήρχοντο· τὸ ἄρτιον τοῦτο ἐλέγετο ὀστράκιον ἢ ἀρδάλιον καὶ ἀρδάκιον.

Ὅτω παρασκευαζομένης καὶ εὐτρεπιζομένης τῆς νεκρικῆς κλίνης, οἱ συγγενεῖς καὶ οἰκτεῖοι προσερχομένων τῶν γυναικῶν ἐθρήνον τὸν νεκρὸν· αἱ γυναῖκες ἰδίως ἐθρήνον καὶ ἐκόπτοντο γοερῶς ἀνασπῶσαι τὰ ἱμάτια καὶ τίλλουσαι τὴν κόμην αὐτῶν. Μάτην δὲ νόμος τῆς τοῦ Σόλωνος ἀπηγόρευσε τὰ τοιαῦτα ἄγρια πένθη· ὁ νόμος δὲν δύναται νὰ γείνη βάρβαρον τῆς θλίψεως τῶν συγγενῶν ἐπὶ ἀπωλείᾳ προσώπου προσφιλῶς. Ἐνόσφ ὁ νεκρὸς ἦν ἐν τῇ οἰκίᾳ δὲν ἐπετρέπετο ἢ εἰσδοσι εἰς γυναῖκας κάτω τῶν 60 ἐτῶν ἡλικίας, ἐκτὸς τῶν πλησιεστέρων αὐτοῦ συγγενῶν.

Ἡ πρόθεσις αὕτη τοῦ νεκροῦ διήρκει ἐν τοῖς ὀμηρικῶς χρόνοις ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας· τοῦ Ἐκτορος π. χ. διήρκεσαν ἐννέα, τοῦ

Ἀχιλλέως δεκαεπτά. Ἐν τοῖς ἱστορικοῖς χρόνοις διήρκει ἐπὶ μίαν, τὴν ἐπιούσαν τοῦ θανάτου ἡμέραν, καὶ εἶχε βεβαίως ἐκτὸς τῆς συνήθειας καὶ λόγον ἀστυνομικόν, ἦτοι τὴν βεβαίωσιν τοῦ θανάτου πρὸς πρόληψιν ἐνδεχομένου τινὸς ἐκ τῆς νεκροφανείας κινδύνου κατὰ Πλάτωνα· κατὰ δὲ τὸν Πολυδεύκην, ἵνα βεβαιωθῇ, ὅτι ὁ θάνατος ὑπῆρξε φυσικὸς καὶ οὐδόλως βίαιος. Τὴν δὲ ἐπιούσαν τῆς προθέσεως, ἦτοι τὴν τρίτην ἡμέραν τοῦ θανάτου, ἐγένετο ἢ ἐκκομιδὴ τοῦ νεκροῦ, πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου κατὰ νόμον τινὰ τοῦ Σόλωνος, ὃν, περιεσπόντα εἰς Ἀχαιοὺς, ἐπανήγαγεν εἰς ἐνέργειαν αὐθις Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς. Πρὸ τῆς ἐξόδου τοῦ νεκροῦ τὸ πάλαι ἐγένετο θυσία, ἀλλ' ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Πλάτωνος ἢ συνήθεια αὕτη εἶχε καταργηθῆ σχεδόν. Τῆς δὲ νεκρικῆς πομπῆς προσεῆρχον οἱ ἄνδρες οἱ παρακολουθούντες τὴν κηδεῖαν, εἶπετο δὲ ὁ νεκρὸς, καὶ μετ' αὐτὸν ἦρχετο ὁ στίχος τῶν γυναικῶν, μισθωτοὶ δὲ θρηγφοδοί, κυρίως γυναῖκες ἐκ Καρίας, παρηκολούθουν τὴν πομπὴν ἄδουσαι ἄσματα πένθιμα, ἢ θρήνον, ἐν ᾗ ἄνδρες θρηγφοδοὶ ἔπαλλον κυρίως αὐλοῦς ἐν πενθίμῳ τόνῳ. Ἀφουσόμεν ποῖον μέρος ἐλάμβανε κατὰ τὴν ταφὴν ἐν γένει καὶ κατὰ τὴν κηδεῖαν ἰδίᾳ ἢ θρησκείᾳ, ἦτοι οἱ ἱερεῖς. Τὴν νεκρικὴν κλίνην ἐκόμιζον οἱ ὑπῆρκει τῆς οἰκίας· πρόσπολοι, βραδύτερον δὲ ἄνθρωποι ἔχοντες αὐτὸ τοῦτο τὸ ὑπόγρηγμα ὡς ἐπάγγελμα, καλούμενοι νεκροφόροι· τῶν ἐπιφανῶν ὅμως νεκρῶν τὴν κλίνην ἔφερον πολλᾶκις προκεκρίμενοι νέοι, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς παρὰ Πλουτάρχῳ ἀφηγήσεως τῆς ταφῆς τοῦ Τιμολέοντος, οὐχὶ δὲ σπανίως ἔφερε τὴν κλίνην ζεύγος ἡμιόνων ἢ ἵππων, ὡς ἐξάγεται τοῦτο ἐξ ἀρχαίων γραφῶν.

Γ'.

Τρόπος ταφῆς.

Τρόποι ταφῆς ἀναφέρονται παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι δύο, ἢ κατόρυξις καὶ ἢ καύσις. Ἄλλ' εἶνε δυσχερέστατον νὰ ἐξακριβώσωμεν πότε καὶ πότερος τῶν τρόπων τούτων ὑπερίσχυεν, ἢ καὶ ἂν πάντοτε παραλλήλως συνεβῆδισαν ἐν ὅλῃ τῇ Ἑλλάδι. Βεβαίως πάντως θὰ ὑπέστησαν μεταβολὰς ἀναλόγως πρὸς τὰς μεταβολὰς, ἂς τὰ κοινωνικὰ ἦθῃ καὶ αἱ περὶ θανάτου καὶ μελλούσης ζωῆς ἰδέαι τῶν ἀνθρώπων σὺν τῷ χρόνῳ ὑπέστησαν. Πρὸ τῶν Τρωϊκῶν, ἢ κατὰ τοὺς παναρχαίους χρόνους φαίνεται ὅτι μόνη ἢ κατόρυξις ἐτελεῖτο, ἢ τοῦλάχιστον ὅτι ὑπερίσχυεν αὕτη παρὰ ταῖς ἐπισημοτέρας οἰκογενεῖαις. Τοῦτο δ' ἐξάγεται ὅχι μόνον ἐκ τῶν παναρχαϊοτάτων τάφων, οἵτινες ἀνασκάπτονται σήμερον, ὡς οἱ ἐν Μενιδίῳ τῆς Ἀττικῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ Κικέρωνος, λέγοντος, ὅτι οἱ νεκροὶ ἐν Ἀθήναις ἐπὶ Κέρραπος καταρτύοντο. Ἐκ τούτου εἰκόζομεν ὅτι ἢ κατόρυξις, ἦτοι κυρίως ἦν ἔθιμον αἰγυπτιακόν, ὡς συνδεόμενον μετὰ τῶν περὶ ψυχῆς αἰγυπτιακῶν δοξασίων, μετακομίσθη ἐξ Αἰγύπτου εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ εἰκασία αὕτη ἐνισχύεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἐν Σπάρτῃ ὁ Λυκούργος ἐνομοθέτησε μόνον τὴν κατόρυξιν, εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι ἢ παράδοσις μνημονεύει, ὅτι ὁ νομοθέτης οὗτος ἐταξείδευσε πολλαχοῦ, ἰδίως εἰς Αἴγυπτον καὶ Κρήτην, πρὶν ἢ νομοθετήσῃ τοῖς Σπαρτιάταις. Καὶ παρὰ Σικωνίους δὲ μόνον ἢ κατόρυξις ἦν ἐν χρήσει. Οὐχ ἦρτον παρ' Ὀμήρῳ μόνον ὁ ἔτερος τρόπος τῆς ταφῆς, ὁ τῆς ἀποτεφρώσεως ἀναφέρεται. Πάντες οἱ ἦρωες, ὧν τὰ τῆς ταφῆς μνημονεύονται, συντόμως ἢ ἐκτενωῶς, ἀναφέρονται ὡς ἀποτεφρωθέντες· καὶ αὐτὸς ὁ Ἑλένηωρ, ὅστις βεβαίως δὲν ἦτο πολὺ ἦρωες, ζητεῖ παρὰ τοῦ Ὀδυσσεῶς ἐν τῷ Ἄδῃ νὰ καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἵνα παύσῃ ἢ ψυχὴ αὐτοῦ πλανωμένη περὶ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἄδου.

Ἐκ τούτου ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα, ὅτι τῶν ἐν ἐκστρατείαις καὶ μακρῶν τῆς περὶδος, ἢ ὑπὸ λοιμικῆς νόσου ἀποθανόντων, οἱ νεκροὶ ἐκαίοντο, ἵνα ἢ εὐχερῆς ἢ μετακομιδῇ τῶν λειψάνων αὐτῶν εἰς τὴν γενέθλιον γῆν· καὶ οἱ ἐπισημοτέροι ἄνδρες, ἰδίως οἱ πολεμισταί, ἐτύγχανον κατὰ προτίμησιν, καὶ ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν ἔτι χρόνων,

τῆς ἀποτεφρώσεως, ὡς ἐνδοξότερον καὶ πομπωδεστέρον εἶδος ταφῆς. Οὐχ ἦρτον πρόχειρον εἶδος βαλσαμώσεως ἀναφέρεται ἢ ἐντὸς μέλιτος ἐναπόθεσις τοῦ νεκροῦ, ὡς ἐγένετο εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ Ἀγησίου, ἀποθανόντος κατὰ τὴν εἰς Αἴγυπτον ἐκστρατείαν. Τὸ σῶμα τοῦ Τιμολέοντος ἐκάη ὡς καὶ τὸ τοῦ Φιλοποίμενος. Φαίνεται δὲ ὅτι τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ταφῆς, τῆς ἀποτεφρώσεως δηλ. τοῦ νεκροῦ, ἦτο δαπανηρότερον ὡς συνεπαγόμενον πομπὴν μεγάλην καὶ θυσίας, διατούτου ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν χρόνων, ἐπεκράτησεν ἢ κατόρυξις, ἐκτὸς, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων, ἰδίως δὲ ἐπὶ τῆς ῥωμαϊκῆς ἐπικυριαρχίας, ἔως οὗ ἢ διάδοσις τοῦ χριστιανισμοῦ ἐντελῶς καθήργησε τὴν ἀποτεφρώσιν τῶν νεκρῶν, ὡς ἐθνικὸν ἔθιμον ἀνοίκειον εἰς τὰς περὶ μελλούσης ζωῆς ἰδέας τῶν χριστιανῶν, καὶ προσπάθειαι ἐγένοντο, ὅπως παντὶ σθένει ἀποτρέψωσι τοὺς πιστοὺς ἀπὸ τοῦ ἀθεμίτου τούτου μέτρου τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν.

Ὁ Wachsmuth φρονεῖ ὅτι ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν χρόνων ἐξέλιπεν ἢ ἀποτεφρώσις ἐντελῶς· ἀλλὰ τοῦτο εἶνε ἀσφαλῆτος εἰκασία, αὐτὸς ὁ Σωκράτης, λαλῶν περὶ τοῦ ἰδίου νεκροῦ ὀλίγας ὥρας πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, λέγει ὁρῶ μου τὸ σῶμα ἢ καόμενον ἢ καταρωτόμενον.*) Παρατηροῦμεν πρὸς τούτους ὅτι ἂν κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἢ κατόρυξις φαίνεται ἐπικρατήσασα, τοῦτο ἐξήργηται κάλλιστα, ἐκ τοῦ ὅτι πόλις τινὲς τῆς Ἑλλάδος, ὡς αἱ Ἀθήναι, ἐν καιρῷ εἰρήνης μάλιστα, δὲν παρεῖχον τὰς ἀπαιτούμενας διὰ τὴν ἀποτεφρώσιν τῶν νεκρῶν εὐκολίας, ὡς τὰ στρατόπεδα.

Ἀρίστην περιγραφὴν ἀποτεφρώσεως νεκροῦ, καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς γραφικὰς λεπτομερείας, ἔχομεν τὴν παρ' Ὀμήρῳ ἀναφερομένην ἀποτεφρώσιν τοῦ νεκροῦ τοῦ Πατρόκλου, δὲν ἔχομεν δὲ λόγους νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι αἱ λεπτομέρειαι μετέλλαξαν βραδύτερον, ἐκτὸς ἐννοεῖται τῆς θυσίας ἀνθρώπων ἢ καὶ ἵππων πρὸς τιμὴν τοῦ νεκροῦ· ὁ χώρος δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα τὴν λαμπρὰν ταύτην περιγραφὴν, παραπέμπομεν δὲ τὸν ἀναγνώστην εἰς τὸν ἀθάνατον ποιητὴν, ὃς τὸ ποιητικὸν κλέος ἄφθιτον καὶ ἀμείωτον θέλει μείνει καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας. Ἐνταῦθα παρατηροῦμεν τὴν ἐξῆς μόνον ἰδιαιτέραν περιπέτειαν, ὅτι ἢ χρυσοῦν φιάλη ἢ δεξαμένη τὰ ὅσα τοῦ Πατρόκλου δὲν ἐπέθη εὐθὺς ἀμέσως ὑπὸ τὸ σῆμα καὶ τὴν χυτὴν γαίαν, διότι ὁ Ἀχιλλεὺς προγινώσκων καὶ τὸν ἑαυτοῦ θάνατον ἐν Τροίᾳ, ἐπιτέλλει ἐνταῦθα τοῖς Ἀχαιοῖς, ὅταν καύσῃ τὸν ἴδιον ἑαυτοῦ νεκρὸν νὰ θέσῃσι τὰ ὅσα αὐτοῦ ἀναμῆ μετὰ τοῦ Πατρόκλου εἰς μίαν φιάλην καὶ ὑπὸ κοινὸν σῆμα. Τοῦτ' αὐτὸ δὲ συνέβηεν καὶ ὅταν ἀπὸ ξένης γῆς ἐπρόκειτο νὰ μετακομιθῶσι τὰ ὅσα εἰς τὴν πάτριον γῆν τοῦ θανόντος, ὡς λ. χ. παρὰ Σοφοκλεῖ τὰ ὑποτιθέμενα ὅσα τοῦ Ὀρέστου προσάγονται τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ Ἠλέκτρᾳ εἰς Μυκῆνας. Οἱ δὲ ἄγνοες ἐπὶ τῇ ταφῇ διασήμευ νεκροῦ, οὐδ' ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν χρόνων ἦσαν ἀήθεις, οἷον οἱ καθιερωθέντες ἐπὶ Βρασιδα ὑπὸ τῶν Ἀμφιπολιτῶν. Ἀλλὰ συνηθέστερον οἱ λόγοι διεδέξαντο τοὺς ἄγνοας ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν χρόνων. Μετὰ τὴν ἀποτεφρώσιν ἀρχαιότερον ἐσχηματίζοντο οἱ τύμβοι, ἦτοι σωροὶ χώματος ἐν σχήματι κώνου, λεγόμενοι καὶ κολωνοί, χώματα (tumuli). Σεῖρὰ τοιούτων λόφων σώζεται εἰσέτι ἐν Ἑλλησπόντῳ καὶ γενικῶς ἐκλαμβάνονται ὡς τάφοι τῶν Ἑλλήνων ἡρώων, τῶν ἐν Τροίᾳ πεσόντων, ὡς τοῦτο ἐβεβαιώθη διὰ τῆς σκαπάνης τοῦ Σχλημᾶν· ἀλλὰ καὶ πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἰδίως ἐν Ἀττικῇ, σώζονται τοιοῦτοι τύμβοι, οἷον ὁ ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Μαραθῶνος, ὁ ἐσφαλμένος νομιζόμενος ὡς ὁ τάφος τῶν 192 πεσόντων Ἀθηναίων.

Π. ΚΑΣΤΡΩΜΕΝΟΣ

Ἐφορος τῶν ἀρχαιοτήτων.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

*) Ἐπίσης ὁ Λουκιανὸς σαφηνίζει τὰ ζήτημα τοῦτο λέγων „ὁ μὲν Ἑλλήνων ἔκαυσεν, ὁ δὲ Πέρσης ἐθάψε.“

Η ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΒΑΣΤΙΛΛΗΣ.

ΑΠΟ ετών η γαλλική δημοκρατία εορτάζει την 14ην Ιουλίου ως την ύψιστην εθνικὴν εορτήν, ὡς ἡμέραν, καθ' ἣν ἀνεγεννήθη ὁ λαὸς εἰς νέαν εἰσαεθὼν ζωὴν, καὶ ἐκ τοῦ ἐρείπω-θέντος παρελθόντος ἀνεβλάστησε νέα βελτιῶν περίοδος.

Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην πρὸ ἑκατονταετίας ἐάλω ἡ Βαστίλλη. Ἡ παγκόσμιος ἱστορία ἀναμνηρίστως θὰ ἐξήνεγκε τὴν φοβερὰν αὐτῆς κρίσιν καὶ ἐὰν ἔτι ἡ θυελλώδης ἐκείνη μικρὰ περίοδος τοῦ μεσαιῶνος, ἦτις ὡς ζοφερός ἀναχρονισμὸς ἐξείχεν ἐν Παρισίοις, τῇ πόλει τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν ἐγκυκλοπαιδικῶν ἀνδρῶν, ἤθελε μείνη ἀλώβητος. Ἡ ἐπανάστασις ἦν ἡδὴ ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ, ὅτε ἐάλω ἡ Βαστίλλη· ἡ ἄλωσις ταύτης δὲν ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ, ἀλλὰ τὸ ἔργον τῆς ἐπαναστάσεως. Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ἐπέδουν ἡδὴ τὰς ἰδέας καὶ τὰς ἀναμνήσεις αὐτῶν νὰ προσαρμόσῃσι πρὸς ψυλαφετήν τινα εἰκόνα καὶ νὰ πραγματοποιήσωσιν αὐτὰ τὰ γεγονότα. Τὸ κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ προαστείου τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου κείμενον φρούριον ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν κατοίκων τῶν Παρισίων ὡς τὸ ὄρατον μνημεῖον δεσποτικῆς αὐθαιρεσίας, ἀνομίας καὶ ἀναρχίας, ἤλθεν ἄρα τὸ ἦμαρ, καθ' ὃ κατεδαφισθέντος τοῦ ὄχυρῶματος τούτου τοῦ σαπροῦ παρελθόντος, προῦκπετε νέα περίοδος. Αὐτὸς ὁ λαὸς δι' αἵματος ἀφθόνου ἐσημειώσατο ἐν τοῖς ἡμερολογίοις τὴν ἡμέραν ταύτην, ἡ δὲ χρονολογία αὐτῆς πόρρωθεν ἀπαυγάξει.

Ἐπὶ τέσσαρας αἰῶνας ἡ Βαστίλλη μετὰ τῶν ὀκτῶ πύργων αὐτῆς ἐχρησίμευεν εἰς τὸ γαλλικὸν βασιλεῖον ὡς ἀπαραίτητον τῆς κυβερνήσεως μέσον, ὡς φρούριον καὶ δεσμοτήριον τύναμα. Ὅστις ἐγένετο ὀχληρὸς πῶς ἢ ὑποπτος πρὸς τὴν ἀλλήν, οὗτος ἐξηφανίζετο, ἀθῶος ἢ ἔνοχος, ἐντὸς τῶν τειχῶν τοῦ φρουρίου τούτου καὶ συχνάκις ἐφ' ὅλον τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ταλαιπώρου αὐτοῦ βίου. Ἱστορικῆς τις περιγραφή ἀπεπεράθη νὰ ἀφαίρεση ἀπὸ τῆς Βαστίλλης τοὺς τρόμους περιγράφουσα ταύτην ὡς ἀναπαυτικὸν δεσμοτήριον, ἐν ᾧ ὁ ἀβροδίαιτος τῆς πρωτεύουσας ἐριστικὸν ἀνάπαυσιν ἀπὸ τῶν σφαλιμάτων αὐτῶν ἐνισχύοντες τὸ καταπεποιημένον σῶμα αὐτῶν πρὸς νέαν ἀγερωχίαν καὶ ἔπαρσιν, πρὸς νέον θάρρος, ὁ δὲ ἀναγινώσκων τὰ ἀπομνημονεύματα καὶ μόνον τοῦ Ρισελιέ ἢ τῆς κυρίας Στάελ ἀναμνηστικῶς ἐμπίπτει εἰς τὴν τοιαύτην πλάνην. Κατὰ τοὺς συγγραφεῖς τούτους ἡ Βαστίλλη ἐχρησίμευε καὶ ὡς σωφρονιστήριον τῶν κακῶς ἡμμένων παιδίων τῶν οἰκογενειῶν. Λίαν αὐστηρῶς δὲν προσεφέροντο πρὸς τοὺς ἐγκλεισμένους, διότι καὶ αὐτὸς ὁ μάλλον ἐπικίνδυνος πολιτικὸς κατάδικος ἐνίοτε ἐτύχωνεν αὐτόθι μείζονος περιποιήσεως ἢ ἐν τοῖς λοιποῖς δεσμοτηρίοις· ὁ πολιτικὸς κατάδικος, ἦν κατάδικος τοῦ βασιλέως, κατ' ἀκολουθίαν ἔδει βασιλικῆς αὐτόθι νὰ τυγχάνη περιθάλψεως· ἀπέλαυνεν ἐναυθὰ τῆς μετ' οὐχὶ πικρᾶς εἰρωνείας κληθείσης „ἐλευθερίας τῆς Βαστίλλης“. Ἐκάστω, ἀρκεσθῶμεν ἐνὶ καὶ μόνῃ παραδείγματι, προσεφέροντο καθ' ἡμέραν δύο φιάλαι οἴνου καὶ μία καμπανίτου. Ἐν τούτοις τί ὠφελεῖ ἡ ἐθμίρεια καὶ τὸ ἀβροδίαιτον ἐν τῷ τάφῳ! Ὅπισθεν τούτου αἱ περιαιρετὰ γέφυραι ἐξετείνοντο μετὰ κρότου, ὁ ἐγκαθηρμημένος ἀπεκλείετο τοῦ κοινωνικοῦ βίου, δι' αὐτὸν δὲν ὑπῆρχε πλέον κόσμος, οὐδὲν ἐμάνθανε περὶ τῶν οἰκείων αὐτοῦ, καὶ οἱ οἰκείοι οὐδὲν ἐγίνωσκον πλέον περὶ αὐτοῦ· ἐὰν ἔζη, ἢ ἀπέθανεν, οὐδεὶς ἐκ τῶν ἐκτὸς ἐγίνωσκεν, οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ πληροφορηθῆ· ἀπέθανεν ἢ ἐκαρποτήθη, ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ οὐδὲ ἀγγελίαν περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐλάμβανεν· ἐν συνόλῳ ὁ ἐγκλεισόμενος ἐθεωρεῖτο ὡς μὴ ὑπάρχων πλέον.

Ἡ Βαστίλλη ἰδρύθη ἐπὶ Καρόλου τοῦ Ε'. Ὁ τοποτηρητῆς τῆς πόλεως τῶν Παρισίων Hugues Aubriot ἔθηκε τῷ 1369 τὸν θεμέλιον λίθον. Ἀρκούντως δὲ κομικοστρατικῆς περίπτωσης τυγχάνει ὅτι αὐτὸς οὗτος ὁ Aubriot, ὁ θεμελιωτῆς τοῦ φρουρίου τῆς Βαστίλλης γενόμενος, ἐγένετο καὶ ὁ πρῶτος αὐτοῦ κατάδικος, φημι χιλιᾶδες συμπετόχων τῶν ταλαιπωριῶν αὐτοῦ ἠκολούθησαν προϊόντος τοῦ χρόνου. Τοῖς ἐγκαθηρμημένοις συγκατελέγοντο καὶ κοινοὶ κακοῦργοι, τοῦθ' ὑπερ καταδείκνυσιν, ὅτι δὲν πρέπει γενικῶς νὰ πιστεύσωμεν

ὅτι μόνον ἀθῶα θύματα τυραννικῆς αὐθαιρεσίας ἐταλαιπωρήθησαν ἐντὸς τῶν τειχῶν τοῦ φρουρίου· ἀλλ' ἡ ἀπεριόριστος ἐξουσία ἄγει κατ' ἀνάγκην εἰς τὴν κατάρχησιν, ὡς πᾶν στοιχεῖον, ὑπερ διατελεῖ ἀδέσμευτον. Δουδοβίκος ὁ ΙΔ'. προσεπάθησε πρὸ πάντων κατ' ἀρχὰς νὰ ποιηθῆται εὐσυνειδήτων χρῆσιν τῆς ἀπολύτου αὐτοῦ ἰσχύος ἐγκλειῶν ἐν τῷ φρουρίῳ μόνον ἀνθρώπους, οἵτινες συνφθὰ τῷ δικαίῳ ἦσαν ἄξιοι τούτου· βραδύτερον δὲ ἐστέλλετο εἰς τὸ φρούριον καὶ πᾶς ὁ πρὸς τὸ θεῖον ἀσεβῶν. Οἱ ἄνθρωποι ἐρρίπτοντο, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς τὸ φρούριον „μέχρι νεωτέρας διαταγῆς“ καὶ ποσάκις τὸ ἄοριστον τοῦ χρονικοῦ διαστήματος συνέπιπτε μετὰ τῆς τελευταίας πνοῆς τῶν ταλαιπωρουμένων! Δεκατριῆς μαθητῆς σχολείου, συνθῆσας ἀθῶν τι διίστιχον κατὰ τῶν Ἰησοῦτων, διετέλεσε τριάκοντα καὶ ἐν ἔτος ἐντὸς τῆς Βαστίλλης. Ἐπελάθοντο αὐτοῦ ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ. Βραδύτερον ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ'. ἐπῆλθε τὸ φρικώδες ἐμπόριον τῶν περὶ φυλακίσεως μυστικῶν διαταγμάτων »Lettres de cachet«. Ἡ βασιλικὴ ὑπογραφή, ἦτις ἐστέρει πάντα τῆς ἰδίας ἐλευθερίας αὐτοῦ ἄνευ τινὸς δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἐξηγοράζετο κατὰ μέσον ὄρον ἀντὶ 25 λουδοβικίων χρυσῶν, καὶ ὑπελογιόθη ὅτι κατὰ τὸν χρόνον τῆς κυβερνήσεως τοῦ καρδινάλιου Φλερῦ 80,000 περίπου τοιαῦτα διατάγματα ἐξεποιήθησαν. „Οὐδεὶς ἦν τοσούτον ἰσχυρὸς, ὥστε νὰ ἀσφαλίῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς ἐκδικήσεως ὑπουργοῦ τινος, οὐδὲ τοσούτον εὐτελεῆς, ὥστε νὰ μὴ θεωρηθῆται ἄξιος τῆς τοῦ μικροῦ τελώνου, ἢ τοῦ εισπρακτοῦ τῶν φόρων“ λέγεται ἐν ἀναφορᾷ τινι τοῦ 1770. Ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἐλευθερία τῶν πολιτῶν ἐγένοντο ἀντικείμενα ἐμπορίου καὶ ἀπεμπολοῦντο πρὸς τοὺς πλείω προσφέροντας. Τὸ ὄνομα τῆς Βαστίλλης ἀπηγγέλλετο ὀλονὲν μετὰ φρίκης καὶ ἀπεχθείας. Ἄπαντες ἀνετριχίζον καὶ ὑπὸ βίγους καταλαμβάνοντο, ὅτε ἐπιχρῆσθόντου τοὺς ἀστυνομικοὺς κλητῆρας τῆς ἀπεριόριστου βασιλικῆς ἰσχύος καὶ ὁ βασιλευτέρος δὲ τρέμων ἔλεγε: „ἄφτε νὰ διαβῆ ἡ δικαιοσύνη τοῦ βασιλέως!“ (Laissez passer la justice du roi).

Ἐπὶ τοῦ πράου καὶ τὸ καλὸν ποθοῦντος Λουδοβίκου τοῦ ΙΣΤ'. τὰ πράγματα ἔβαιον ἐπὶ τὸ βέλτιον· ἡ φρικώδης παρανομία τῆς πωλήσεως διαταγμάτων περὶ φυλακίσεως κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἤττον ἰσχυρῶς ἐπολεμήθη, καὶ ἐὰν τὰ πάντα ἐξετελοῦντο κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ βασιλέως, πράγτης καὶ δικαιοσύνης ἔκτοτε θὰ ἐπεκράτει ἐν Γαλλίᾳ. Ἐν τούτοις ὅπως περισταλιμένη καὶ ἀδύνατος ἐξεδηλοῦτο ἡ θέλησις αὐτῆ! Αὕτη εἶνε ἡ κατὰ τῆς ἀπολυταρχίας, ὥστε νὰ καταδοῦλοι ἐν τέλει ἐκείνον, ὅστις προτίθεται νὰ ἐξαδικήσῃ αὐτήν. Ἐκτρέφει ὑπερφιάλους, δεσποτικούς εὐπατριδας, περιβάλλει τὴν ἀλλήν διὰ πυκνοτάτου νέφους, ἀφαιροῦντες πᾶσαν ὄψιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἀνθρώπων, παράγει κατάρχησιν ἐπὶ καταρχήσεως, προκαλεῖ κακὴν πραγμάτων κατάστασιν καὶ ἀσχημίας, αἵτινες δὲν ἐξολοθρεύονται πλέον, καὶ ὅσα ὑποσσεβῶς κυβερνᾷ τοσούτῳ βραδύτερον ὀρτυτὶ τὸν ἴδιον αὐτῆς τάφον. Τὸ φρούριον τοῦ Ὁβριῶ καὶ ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΣΤ'. παρεῖχεν ἐπωφελεῖς ὑπηρεσίας. Ἀλύσεις καὶ στρεβίλαι μάλιστα ἦσαν κατηγορημένα, ἐν τούτοις ὑπεδηλοῦτο εἰς τὸν κατάδικον, ὅστις ἐπάτει τὸν οὐδὸν τοῦ πλήρους συμφορῶν φρουρίου, ὅτι ἔδει νὰ θεωρῆ ἑαυτὸν ὡς ἀπολωλότα, ἡ Βαστίλλη ἄρα διετέλει ἔτι ὅσα τάφος. Τῷ 1783 ἐξεδόθησαν τὰ „ἀπομνημονεύματα τῆς Βαστίλλης“ τοῦ Λιγκουέ. Ὁ συγγραφεὺς, δικηγόρος καὶ δημοσιογράφος παρισινός, ἐφυλακίσθη τῷ 1781 βληθείς εἰς τὸ φρούριον τῆς Βαστίλλης, καὶ μετὰ δύο ἔτη ἀπελύθη. Ὁ φυλακισθεὶς οὐδέποτε εἶδε τὸ πρόσωπον δικαστοῦ, οὔτε ἠδυνήθη νὰ ἀνακαλύψῃ διατι ἔρριψαν αὐτὸν εἰς τὸ δεσμοτήριον· δυσηρέστησεν τινὶ τῶν ἰσχυρῶν ἴσως, ἢ διέπραξέ τι τῶν ἀνωμόμων ἐκείνων κακοεργημάτων, περὶ ὧν οὐδεὶς παράγραφος ἀπαντᾷ ἐν τῷ νομοθετικῷ κώδικι. Ἐκ τοῦ πονήματος δ' αὐτοῦ μανθάνομεν ὅτι αἱ ἐλευθερίαι τῆς Βαστίλλης σημαντικῶς εἶχον μειωθῆ, καίπερ οἱ χρόνοι ἦσαν ἡμερότεροι. Τὰ τρόφιμα ἦσαν βδελυρά, οἱ πεφυλακισμένοι ἐστεροῦντο ἀέρος καὶ φωτός.

Ὁ μαρκήσιος δὲ Λωνάδ, διοικητῆς τῶν φρουρίων, ἠγγράσε τὴν θέσιν αὐτοῦ ταύτην ἀντὶ πολλοῦ χρημάτος καὶ προσεπάθησε μετέπειτα νὰ καταστήσῃ αὐτὴν ὅσον ἔνεστι προσοδοφόρον· διὸ γλισχροτάτην προσέφερε τοῖς ἐν τῷ φρουρίῳ τὴν τροφήν, ἐνῶ σπουδαῖον χρηματικὸν ποσὸν ἐλάμβανε παρὰ τοῦ βασιλέως ὑπὲρ τῆς περιποιήσεως καὶ διατροφῆς αὐτῶν. Τεμάχιον μάλιστα λευμόνος, ἔνθα οἱ πεφυλακισμένοι ἀνέπνεον ἀέρα πρότερον, ὁ μαρκήσιος ἐνοφίασεν εἰς κηπορῶν. Τὰ ὑπὸ τοῦ Λιγκουέ ἄρα ἀφηγηόμενά εἰσι κατὰ πάντα ἄξια πίστεως. Τὰ ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ δὲν ἦσαν λίβελλοι, ὡς ἀπεκάλεσαν ταῦτα, ἀλλὰ τις ἀνάλογος καὶ ἐχέφρων ἐκθεσις πραγματικῆς καταστάσεως. Φαίνεται μάλιστα ὅτι ὁ ἀνὴρ δὲν ἀπόλεσε τὴν εὐθυμίαν αὐτοῦ οὔτε ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ, ὁ ἀνὴρ οὗτος, οὗ τὸ πνεῦμα ἐνέπνεε σεβασμὸν τῷ Βολταίρῳ. Τοῦ διετοῦς μάλιστα σταθίου τῆς ταλαιπωρίας αὐτοῦ ἤρξατο διὰ τῆς ἐξῆς εὐφυλογίας: ὅτε παραδοθέντος αὐτοῦ εἰς τὸ φρούριον ἐνεφανίσθη εὐκύνητόν τι ἀνθρώπινον εἰς τὴν καλύβην καὶ συνέστησεν ἑαυτὸ ὡς κοῦρέα τοῦ φρουρίου, ὁ Λιγκουέ ἐφώνασε γελῶν „ὁ κοῦρέας τῆς Βαστίλλης“; Πρέπει καλῶς νὰ κοῦρέσῃτε τὸ γένειόν μου. Τούτο εἶνε ἀπλή τις εὐφυλογία μόνον, ἀλλ' εὐφυλογία δαικνύουσα τὸ ἐπικρατοῦν εἰσέτι ζωηρὸν πνεῦμα τοῦ λαοῦ. Μετέπειτα ὁ Λιγκουέ ἐγένετο παθητικώτερος· ἐπὶ τῆς προμετωπίδος τῶν ἀπομνημονευμάτων αὐτῶν ἔθηκε Λουδοβίκον τὸν ΙΣΤ'. καθήμενον ἐπὶ τῶν ἐρείπιων τῆς Βαστίλλης καὶ ὀρέγοντα τὴν χεῖρα ἐπεικῶς πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐλευθερουμένους δεσπότης. Ταῦτα συνέβησαν τῷ 1783. Ἡ περὶ κατεδαφίσεως τοῦ ὄχυρῶματος ἰδέα δὲν ἐγεννήθη αἰφνῆς καὶ μάλιστα τῇ 14 Ἰουλίου, ἀλλ' ὑπνωττεν αὕτη ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ λαοῦ καὶ ἴσως ἡ βασιλεῖα θὰ ἐδύνατο νὰ παρατείνῃ τὸν βίον αὐτῆς, ἐὰν προῦλαμβάνετο ὁ πόθος τοῦ λαοῦ καὶ ἰσοπεδοῦτο αὐθορμητικῶς ὁ δυσουίωνιστος σωρὸς τῶν λίθων, ὁ τὴν εἰκόνα τῆς πόλεως ὑπὸ πᾶσαν ἔσφιιν παραμορφώσας. Ἄλλ' ἡ τῶν Βουρβῶνων γενεὰ ἐγένετο ἡδὴ λίαν φλεγματικὴ, οὐδεὶς δὲ ἐκ τῶν τῆς γενεᾶς ταύτης θὰ ἦν ἱκανὸς περὶ τοιαύτην ἀπόφασιν. Καθ' ἣν δ' ἡμέραν γνωστὸν ἐγένετο, ὅτι μεταξὺ Παρισίων καὶ Βερσαλλίων δὲν συνωμολοῦντο ἐντιμος εἰρήνην, οἱ ἐν τῇ δικαίᾳ αὐτῶν ὀργῇ φιλοπόλεμοι καὶ ὀξύχολοι καταστάνας Παρισιοὶ δὲν ἔχρηζον ἰδιαίτερας κλήσεως εἰς τὴν μάχην. Τὸ σύνθημα ἐδόθη ἄνευ συνεννόησεως· ἀφ' ἑαυτῆς ἐξῆλθεν ἐκ χιλιᾶδων στομάτων ἡ φωνή „ἐμπρός! εἰς τὴν Βαστίλλη!“ καὶ ὁ μάλλον δὲ σύνουος παρατηρητῆς, ὅστις ἔβλεπε τὴν ἀγρίαν ταύτην τρικυμίαν τῶν ἐσπλισμῶν καὶ τοῦ ἀκατασχέτου ἐνθουσιασμοῦ κατακλύζουσαν αὐτόν, ἠδύνατο νὰ προαισθανθῆ ὅτι ἡδὴ ἤλθεν ἡ ἡμέρα τῆς μισθοποδοσίας — „ἄφτε νὰ διέλθῃ ἡ δικαιοσύνη τοῦ λαοῦ.“ (Laissez passer la justice du peuple!)

Ταῦτα ἐγένοντο τῇ 14 Ἰουλίου τοῦ 1789 ἡμέρᾳ τρίτῃ. Τῇ δὲ κυριακῇ αἱ ἀρχαὶ διέταξαν νὰ τοιχοκολληθῶσι πάμπολλα δελτία, ὅπως οἱ ὑπὸ τοῦ βασιλέως προσκαλούμενοι πολῖται μὴ καταλαμβάνονται ὑπὸ τρόμου, οὔτε συναθροίζονται κατ' ἀγέλας ἐν οἰκίαις, ἀλλὰ διάγωσιν ἀμέριμνοι ἐντὸς τῶν τεσσάρων τοίχων τῶν δωματίων αὐτῶν. Μέργας ἐρεθισμὸς ἐπεκράτει καθ' ἅπασαν τὴν πόλιν τῶν Παρισίων. Αἱ Βερσαλλίαι παρεβήσαν τὸν λόγον αὐτῶν, τὸν δημοτικώτατον ὑπουργὸν Νέκερ ἀπέλασαν, ζῶντην δὲ λογχῶν καὶ τηλεβόλων περὶ τὴν πόλιν τῶν Παρισίων ἐξέτεινον. Ὅτι τὸ στέμμα κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας ἀπόλεσε ἐν τῇ ἀπολυταρχίᾳ, ἔδει νῦν βίᾳ ἐκ νέου ν' ἀνακτηθῆ. Ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις, ἦτις συνῆρθε ἐν Βερσαλλίαις σπουδαίως ἠπειλήθη, διότι αὕτη εἶχεν ἡδὴ ὀπισθεν αὐτῆς τὸν πόργον τῆς Βαστίλλης. Τῇ 23 Ἰουνίου ὁ βασιλεὺς αὐτοπροσώπως ἐνεφανίσθη ἐνώπιον τῆς συνέλευσεως, ὅπως κηρύξῃ ἀκύρωσι τὰς ἀποφάσεις τῆς τρίτης τάσεως, προσέταξε δὲ τὰ μέλη τῆς συνέλευσεως νὰ ἀποχωρήσωσι καὶ τοῦ λοιποῦ νὰ συνέρχονται ἐκ νέου κατὰ τὰς κοινωνικὰς θέσεις αὐτῶν· ἀλλ' οὐδ' εἰς τῶν τῆς τρίτης τάσεως ἐγκατέλιπε τὴν θέσιν αὐτοῦ, ὅπως οὕτω ὑπακούσῃ εἰς τὴν ἐπιταγὴν τοῦ βασιλέως. Ἦδη συνέβη ἀνήκουστον τι: ὁ λόγος τοῦ βασιλέως ἀπόλεσε τὴν παντοδυναμίαν αὐτοῦ καὶ ἀντήχησεν ἀσθενῆς εἰς τοὺς

τοίχους ἐνὸς βουλευτηρίου. Ἡ συνοδία τοῦ βασιλέως συνεβούλευσε βίαια μέσα. Πᾶσα ἡ ἔνοπλος δύναμις, ἦν ἠδύνατό τις νὰ θέσῃ ἐπὶ ποδῶς, προσήλθεν ἡδὴ εἰς Βερσαλλίας, καὶ τούτο, διότι δυστυχῶς δὲν ἠδύνατο νὰ στηριχθῆ ἀσφαλῶς ἐπὶ μόνῃ τῆς στρατιωτικῆς. Ὁ λαὸς καὶ ὁ στρατός, αἱ δύο στήλαι, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἐπὶ αἰῶνας, ὡς ἐπὶ δύο ἀσάλευτον λιθίων κεραιατῶν, τὸ πολιτικὸν οἰκοδόμημα, δὲν ἦσαν πλέον σταθεροί. Ἀμφοτέροι οἱ ἀτλαντες αἰφνῆς νῦν ἐσεισθήσαν ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς αἰσθόμενοι, σύμπαν δὲ τὸ οἰκοδόμημα νῦν ἐκυμαίνετο ἔνεκα τούτου καὶ καθ' ἀπάσας τὰς ἀρθρώσεις αὐτοῦ. Τὸ σύνθημα τῆς γαλλικῆς σωματοφυλακῆς παρεδόθη εἰς τὸν λαόν, ὥστε ὁ θρόνος νῦν ἔδει νὰ στηριχθῆ ἐπὶ μόνων τῶν ἔξων, μισθίων στρατιωτῶν. Τὰ συντάγματα, ἀφ' ὧν ὁ ἀρχαῖος βασιλικὸς οἶκος τῆς Γαλλίας προσεδόκα νῦν τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ, ἀπεκαλοῦντο νῦν Royal-Pologne, Royal-Allemand, Salis-Samaden, Eszterhazy, Helmstadt, Diesbach. Τῇ νυκτὶ τῆς 14 Ἰουλίου πρὸς τὴν 15 ἔπρεπε νὰ ἐπιτελεσθῆ τὸ πολιτικὸν πραξικόπημα, ἡ ἐθνοσυνέλευσις νὰ διαλυθῆ καὶ ἅπαν τὰ ἀρχαῖον καθεστῶς νὰ ἐπανορθωθῆ. Οἱ κάτοικοι τῶν Παρισίων δὲν εἶχον βεβαίως γνώσιν τοῦ σχεδίου. Ἐφέρετο μόνον ἀβασίμως καὶ κατὰ φήμην ὅτι συμβῆσεται τι, καὶ ὅτι κακόν τι κατὰ φρένα διὰ τούτου μερμηρίζουσιν, ὅτι δηλαδὴ ὁ δοῦς τῆς Ὁρλεάνης ἀπέστειλεν ἀντάρτας, ὅπως διανεύσωσι χρήματα εἰς τοὺς ἀνθρώπους· τοῦτο βεβαίως ἦν δυνατόν. Ἀλλὰ, ὡς ὁ Θέρερος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐπαναστάσεως ἀναφέρει, διὰ δραστῶς χρυσοῦ δὲν δύναται τις ὀλόκληρον λαὸν 25 ἑκατομμυρίων ψυχῶν νὰ διεγείρῃ εἰς ἐπανάστασιν, διότι ὁ ἀναβρασμὸς οὗτος δὲν ἐπεκράτει μόνον ἐν Παρισίοις, ἀλλὰ καθ' ἅπασαν τὴν χώραν. Ἄπανταχοῦ τῶν ἐπαρχιῶν ὑπῆρχον θόρυβοι καὶ ταραχαὶ χάριν τοῦ ἐπιουσιοῦ ἄρτου. Τὸ καθ' ὑπερβολὴν ἄκαρπον θέρους τοῦ 1788 διεδέξατο ἀσυνήθως βαρῶς χειμῶν, περὶ δὲ τὴν ἀνοίξιν τοῦ 1789 τὴν σιτοδείαν ἠδύνατό τις νὰ θεωρήσῃ γενικὴν πλέον. Οἱ ἄνθρωποι ἤρξαντο τρώγοντες ὀδοδοτὰ ἄρτον ἐκ βρώμης κατεσκευασμένον, βεβρεγμένον πίτυρον, βεβρασμένα χόρτα. Ἡ συμφορὰ ἦν ἀπερίγραπτος, ἐὰν δὲ πανταχοῦ ἐξεργιγγνόντο αἰματηραὶ συμπλοκαί, τοῦτο ἐγένετο, διότι πανταχοῦ ἡ πείνα διεδραμάτιζε τὸ ποσόσπον τοῦ ἀρχιουνομήτου, καὶ αὐτῇ συνεδαλίεζε τὸν βαθμῶς εἰς τὰ διάφορα κοινωνικὰ στρώματα εἰσδύσαντα πολιτικὸν ἐρεθισμὸν. Οἱ Παρισιοὶ ἦσαν ἡδὴ μεγάλην πυρτιδαποθήκη, ἦτις κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἠδύνατο νὰ ἐκτιναχθῆ βίαιως· μόνον ὄπλων ἔσπερετο ὁ λαός. Διοργάνωσις τις ὑπῆρχεν ἡδὴ. Παρ' ἅπαντα δὲ τοῖς ξενοδοχείοις τῶν Παρισίων ἀντήχει ἡ κλήσις „εἰς τὰ ὄπλα!“ Τῇ δευτέρᾳ τῆς 13 Ἰουλίου ἐξεκινώθη ἡ βασιλικὴ ἀποθήκη τῶν ἐπίπλων (Garde-meuble) καὶ μετεκομίσθησαν αὐτὸς τὰ ἐπιτηγυρωμένα τηλεβόλα, ἅτινα ὁ βασιλεὺς τοῦ Σιάμ ἐπεμφεν ὡς δῶρον πρὸς τὸν „βασιλέα τοῦ ἡλίου“, αἱ ζωοτροφίαι, αἱ περικαρφαλαῖαι τῶν ἵππων, τὰ δόρατα τῶ ἵππων, πάντα τὰ ἀρχαῖα ὄπλα, ἅτινα ἀπὸ ἀμνημονεῦτων χρόνων ἔκειντο αὐτόθι ἀποτεθησαρισμένα. Ὅλον ἐν διεδίδετο ἡ εἰδήσις περὶ παρατήσεως τοῦ ἐν Παρισίοις πρωθυπουργοῦ. Νῦν ἐξῆρτεν ἡ μανία· ἡ πόλις περιεζώσθη ὑπὸ στρατιωτῶν, ἠσθάνετο ὀλονὲν τὸν κλοιὸν στενότερον περισφιγγοντα αὐτήν· ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, καθ' ἣν θὰ συνεκροτεῖτο ἀγῶν περὶ ζωῆς καὶ θανάτου· ἡ „τελευταία ὥρα τῶν γάλλων“ — ἐφώνει τῇ Κυριακῇ ἡδὴ ἀπὸ τραπέζης τινος τοῦ καφφείου τοῦ βασιλικοῦ ἀνακτόρου ὁ Κάμιλλος Δεμουλὲν ἐνθουσιῶν καὶ ἐνθουσιάζων, — „ἡ ἱερὰ στιγμὴ συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος, ἔνθα τύραννοι μετὰ τῶν τυραννομένων θὰ ἐξοφλήσωσι τοὺς λογαριασμοὺς αὐτῶν. . .“ Σύμπασα ἡ πόλις τῶν Παρισίων, σύμπασα ἡ Γαλλία ἔχει ὡς ὑπὸ πατάγου καὶ βρόμου τοῦ ἀνεμοστροβίλου, ἀπὸ τῆς μόνῃς φωνῆς: „εἰς τὰ ὄπλα“. Πρωτὸς κατέλαβε πάντα τὰ μέρη τῆς πόλεως διακαίον πάντας τὰς κοινωνικὰς τάξεις. Τέλος τῇ πρωΐᾳ τῆς Τρίτης γνωστὸν γίνεται ὅτι ἐν τῷ μεγάλῳ ἀνακτόρῳ τῶν ἀπομάχων παρὰ τὸ πεδίον τοῦ Ἄρεος ὑπάρχει κεκρυμμένη ὀπλοθήκη. Ἡ πόλις ἅπασα σπεύδει πρὸς τὸ μέρος τοῦτο· ὁ βασιλικὸς ἐπίτροπος μετὰ τοῦ προσωπικοῦ τῶν ὑπαλλήλων, ὁ ἱερεὺς τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Στεφάνου εὐρίσκονται ἐν

τη πομπή ταύτη, δικηγόροι και έμποροι, λόγιοι και κληρικοί, πολίται και χειρώναντες συναυξάνουσι τὸν συρφετόν. Ὑπὲρ τὰς 30.000 ὄπλα κείνται ἐν ταῖς ἀποθήκαις τοῦ μεγάρου τῶν ἀπομάχων. Ἡδὴ ὁ σύγκλιος ὄχλος φέρεται ἐπ' ὤμων ὄπλων, ἐφοδιάσθη διὰ πυρίτιδος, ἥδη διατελεῖ ὢν λαὸς πρὸ τοῦ ὁποίου δέον τις νὰ τρέμη: „Ἐμπρός! εἰς τὴν Βασιλίαν!”

Πῶς ἐκυριεύθησαν τὰ φρούρια, ἡ ἱστορία δὲν θὰ δυναθῆ ἑπακριβῶς νὰ περιγρήψῃ. Ἀνάγκη νὰ στηριχθῆ ἐπὶ παντοίων, κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἤττον ἀμφισβητήσιμων, παραδόσεων καὶ μόλις θὰ δυναθῆ ἐκ τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου παράχου ν' ἀκούσῃ τὴν φωνὴν τῆς ἀληθείας. Ἡ ἐφοδος ἄρχεται περὶ τὴν 1 ὥραν καὶ ἐπὶ πολὺ διατελεῖ ἄνευ ἀποτελέσματος τινος. Διότι τί δύνανται τὰ θύρατα καὶ τὰ ἀρχαιοτρόπα ὄπλα ἐναντίον τῶν παχέων τευχῶν! τί δύνανται τὰ ἐπιγυρωμένα τηλεβόλα τοῦ βασιλέως τοῦ Σιάμ ἀπέναντι τῶν ἰσχυρῶν τευχῶν! Δέον νὰ θεωρηθῆ ὡς τις αἰματηρὰ ἀπόκρως, καθ' ἣν οἱ ἄνθρωποι ἐκορυβαντίων μετὰ τῶν κρανῶν, τῶν ἀφροδιτῶν καὶ τῶν ἱπικῶν δοράτων περὶ τὰ προεξέχοντα τεῖχη, ὡς εἰ ἤθελον νὰ νικήσωσι τὸν μεσαιῶνα διὰ τοῦ ἴδιου αὐτῶν ὄπλου. Ὁ ἀγὼν ἀποβαίνει ἰδίᾳ πεισματωδέστερος, ὅτε ἡ γαλλικὴ φρουρὰ ἐνοῦται μετὰ τοῦ λαοῦ καὶ ἄρχεται χρωμένη τοῖς τηλεβόλοις. Ἐν τούτοις ἡ Βασιλίαν ἴσταται ὡς κολοσσός, εἰς τοὺς δακτύλους τοῦ ὁποίου ἀγγέλι πυμαίων δάκνεται τετρομένην τὴν σιαγόνα. Τότε ἀμαξοποιὸς τις ἀναπηδᾷ μεθ' ὀρμῆς ἐπὶ τῆς στέγης οἰκίσκου τινος τοῦ φρουροῦ, προσκεκολλημένον εἰς τὸ ἀρχαῖον κτίριον, τοποθετεῖται ἐπὶ γεφύρας διὰ λογῶν ἐσχηματισμένης καὶ ἐντεθῆεν ῥίπτεται μεθ' ὄλης τῆς ὀρμῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀλύσου τῆς κινήτης γεφύρας μεχρις οὗ ἐνδίδει αὐτῇ καὶ ἡ γεφύρα καταπίπτει μετὰ πολλοῦ πατάγου. Αὕτη ἐστὶν ἡ πρώτη νίκη. Ὁ ἀγὼν συγχροτεῖται ἥδη περὶ τοὺς πυλώνας, δέον νὰ βιασθῶσιν αἱ δύο κινήται γεφύραι, τὰ δὲ ἀρχαῖα τεῖχη διατελοῦσιν ἀσάλευτα. Ὀλίγοι ἄνδρες ἀρκοῦσι πρὸς προφύλαξιν τούτων. Ὁ διοικητὴς δὲ Λωνάτ ἀναφέρει μόνον 82 ἀπομάχους καὶ 32 ἐλβετούς, πρὸς τούτοις δὲ καὶ 15 τηλεβόλα, τεθειμένα πρὸς προφύλαξιν τοῦ φρουρίου. Ἐκ τῶν ἐφορμώντων ἔπαιον ἥδη ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν νεκροί, ἐνθ' ἐκ τῶν φυλακτόνων, ἡσφαλισμένων ὀπισθεν τῶν τοξοτιδῶν, εἰς καὶ μόνος. Ὁ διοικητὴς τοῦ μεγάρου τῶν ἀπομάχων διέταξε μάλιστα εἰλοσιν ἐκ τῶν στρατιωτῶν, ἵνα ἐκκοχλιώσωσι τὸν λόκον τοῦ ἐπιπυρέως τῶν ἐναποτεθημένων 30,000 ὄπλων. Ὀλονὲν κύματα ἀνθρώπων θορυβοῦσι περὶ τὰ τεῖχη καὶ ὁ ἀγὼν ἐξακολουθεῖ. Τέλος περὶ τὴν 5 μ. μ. ὥραν ἡχηλωτίσθησαν οἱ ὑπερασπιζόμενοι καὶ ἡ Βασιλίαν ἐάλω. Δυστυχῶς ἡ τοσοῦτον ἰσχυρὰ ἔκρηξις τῆς δυναστείας τοῦ λαοῦ, ἡ τοσοῦτον λαμπρὰ φλόξ τῆς γενικῆς ἀγανακτήσεως καὶ τοῦ θυμοῦ, ἔμελλε νὰ εἴρῃ λυπηρὸν τέλος. Τῆς κατακλιθῆς ἀπαλλαγείσης ἄπαξ τῶν δεσμιῶν αὐτῆς, δύσκολον ἀποβαίνει ἡμῖν νὰ δεσμεύσωμεν αὐτὴν ἐκ νέου ἐντὸς τῶν ἄσκολων αὐτῆς. Ὁ Λωνάτ καὶ τινες ἄλλοι ἐπονειδίως ἐφορεύθησαν. Ἡ ἱστορία φρίττει καὶ σήμερον ἔτι τὸν λόγον περὶ τῶν κακουργιῶν τούτων καὶ ὠμοτήτων ποιουμένη. Πράγματι εἰσιν ὄλιγος ἀποδοκιμαστέα, ἀλλὰ τί σημαίνουν ταῦτα συγκρινόμενα πρὸς τὴν ἀνεγκραστον ἐκείνην ὀδύνην καὶ θλίψιν τῶν θανατομένων ζώντων, ὀδύνην, ἥτις ἐπὶ δεκάδας ἐτῶν ἀντήχει εἰς τὰ κωφὰ τεῖχη τοῦ φρουρίου! Τὰ ἀρχαῖα τῆς Βασιλίας μετεκομίσθησαν μετὰ τὴν ἄλυσιν εἰς τὴν βιβλιοθήκην, ἐνθα ἐπὶ πολὺν χρόνον διετέλεσαν ἐπιλελησμένα καὶ μόλις τῷ 1840 ἐκ νέου, οὕτως εἰπεῖν, ἀνεκαλύφθησαν. Ὁ Φραγκίσκος Ρεβασσὸν ἐδημοσίευσεν τὰ σπουδαιότερα τούτων ἐν ἑξ τόμοις, ἐν οἷς καὶ ἱκανὰς ἀνακρίσεις, αἵτινες ἐξετελούντο ποτε διὰ βασιάνων καὶ εἴτα ὑπεγράφοντο ὑπὸ τῶν βασιανιστῶν „βλέπων τις τὰ λίαν δυσανάγνωστα ταῦτα, ὡς καὶ τὰς διὰ τῆς φοβερωτέρας βασιάνου ἀποσπασμένας ὑπογραφάς, φρικτὰ σύσσωμος“ λέγει ὁ Ρεβασσὸν. Ἀλωθείσης τῆς Βασιλίας ἐφύρθησαν ἐπὶ τὰ ἔτι δεσμοῦται, ἐν οἷς τρεῖς, αἵτινες ἡγνόουν ὀλοσχερῶς διατιέστερησαν αὐτοὺς τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν· εἰς μάλιστα τούτων ἐγένετο παράφρων. Τὰ φρούρια κατεσκάφησαν, οἱ δὲ λίθοι αὐτῶν διασκορπίσθησαν πρὸς πάσας τὰς διεσθύνσεις· εἰς τῶν λίθων τούτων σώζεται ὡς μνημεῖον περιέρχον ἐν τῷ ἐθνικῷ τοῦ Μονάχου μουσεῖον.

Σήμερον ἐπὶ τῆς θέσεως, ἐνθα ἄλλοτε ἦν ἡ Βασιλίαν φωτίζει καὶ ζωογονεῖ τὸ ἡλιακὸν φῶς καὶ ὑψοῦται ὑπερήφανος ἡ στήλη „τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ἰουλίου“ ὡς τρόπαιον ἐλευθερίας. Ἡ αὕτη στήλη δεικνύσιν ὅτι τὰ αὐτὰ αἷτα δύνανται νὰ προκαλέσωσι τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα. Ὁ θέλων νὰ στερήσῃ τὸν λαὸν τοῦ δικαίου αὐτοῦ, ἐξουτοῦται μετὰ τῆς στερήσεως ταύτης. Ἡ παγκόσμιος ἱστορία ζυμοῖ πάντοτε διὰ τοῦ αὐτοῦ φερόματος καὶ τούτου ἕνεκα ἐπαναλαμβάνεται. Ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1789 ἦν φυσικὴ ἀπόρροια ἀκορέστου ἀνομίας συνισταμένη ἐκ τῆς φωνῆς ἀρείστης ἀγανακτήσεως μετὰ τὸν ἀχθῶν στερομένου λαοῦ καὶ τῶν προνομίων ἀπλήστου ἀριστοκρατίας. Ἰσῶς εὐκαιρῆς εἰρήνην καὶ χρηστὴν ἰσότητος ἡδύνατο ν' ἀποσποβῆσθαι ἀπὸ τῆς χώρας τὴν φοβερὰν κατακλιθῆ. Ὁ γαλλικὸς λαὸς ἡγάπα εἰσέτι τὸν βασιλέα αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Καμύλλου Δεμουλῆ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1789 οὐδὲ δεκάς δημοκρατικῶν ὑπῆρχον ἐν Παρισίοις. Ἐν τούτοις τὸ γνομικὸν τῆς ἀπολυταρχίας ἐστὶν „τὸ πᾶν, ἢ μηδὲν!“ Ὁὕτω λοιπὸν ἔδει νὰ ἐξαφανισθῆ ἐν τῇ τυφλῇ καὶ αὐτοκτόνῳ ἀπληστία αὐτῆς!

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.)

ΤΕΡΠΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

ΣΧΙΛΛΕΡΟΥ

Τὸ χειρόκτιον.

Ἐν θηριομαχίᾳ παριστάμενος κατέναντι τοῦ περιβόλου τῶν λέοντων ἐκάθητο ὁ βασιλεὺς Φραγκίσκος ὑπὸ τῶν μεγιστάνων τοῦ κράτους περιστοιχούμενος· ὑπεράνω τούτων ὄμιλος μεγάλων δεσποινῶν ἐπέστρεφε τὸ μεγαλοπρεπὲς τῆς ὀμηγύρεως.

Ποιεῖ σημεῖον διὰ τῆς χειρὸς ὁ βασιλεὺς καὶ ἀνοίγεται εὐρὺς κλωβός, βραδεῖ δὲ τῷ βήματι λέων εἰσέρχεται εἰς τὸ θέατρον τῆς πάλης· ἄφωνον τὸ θηρίον θεωρεῖ περὶ αὐτὸ βραδέως χασιμάμενον· σείει τὴν χεῖρην, τανύεται καὶ κατακλίνεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Δεύτερον ὁ βασιλεὺς, ποιεῖ σημεῖον· δευτέρα μεγάλη ἀνοίγεται θύρα, ἐξ ἧς διὰ ταχέος ἄλματος τίγρις ἐφορμᾷ. Ἐπὶ τῇ θύρᾳ τοῦ λέοντος μέγαν ἐκφέρει βρηχυνθμόν, πλήττει τὸν ἄερα διὰ τῆς οὐρας φοβερὸν ἀποτελοῦσα κύκλον, ἐμβάλλει τὴν γλώσσαν καὶ δειλῶς περιφέρεται περὶ τὸν λέοντα, ὅστις βρυχάται ἀγρίως· εἴτα δὲ γογγύζουσα ἐξαπλοῦται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους παρ' αὐτῷ.

Καὶ τρίτον σημαίνει διὰ τῆς χειρὸς ὁ βασιλεὺς· ἀπὸ ἀνοιγέντος κλωβοῦ ἐκφεύγουσι ταυτόχροτως δύο λεοπαρδάλεις καὶ ἐφορμῶσι διψάλατοι τὸν ἀγῶνος καὶ πῦρ πνέουσαι κατὰ τῆς τίγριος, ἥτις διὰ φοβεράς ὑποδέχεται αὐτάς προσβολῆς· ἀλλ' ὁ λέων βρυχόμενος ἐγείρεται... ἡσυχία διαδέχεται τὰ πάντα, ἐν κύκλῳ δὲ ἡθροισμένα ἐξαπλοῦνται κατὰ γῆς τὰ τρομερὰ καὶ αἰμοβόρα θηρία.

Τὴν στιγμήν ταύτην ἀπὸ τοῦ χειλοῦς τῆς ἐξέδρας ὠραίας χειρὸς τὸ χειρόκτιον πίπτει ἐν μέσῳ ἀκριβῶς τῆς τίγριος καὶ τοῦ λέοντος.

Πρὸς τὸν ἱππότην τῆς Λόρρης στρέφεται ἡ δεσποινὴς Κουνεγόνδη καὶ τῷ λέγει σιωπητικῶς. — Κύριε ἱππότη, ἂν ὁ ἔριος ὑμῶν εἴνε τόσῳ φλογερὸς, ὅσον πρὸ μικροῦ μοὶ ὤμνυετε, λοιπὸν! ἀναλάβετε μου τὸ χειρόκτιον.

Ἀδιστακτικῶς ὁ ἱππότης κατέρχεται θαρραλέφ βήματι εἰς τὸ φοβερὸν στάδιον καί, ἀπὸ τοῦ μέσου τῶν θηρίων, ἀναλαμβάνει εὐτόλμως τὸ χειρόκτιον.

Ἐκπληγῆς καὶ τρόμος καταλαμβάνουσιν ἐπὶ τῷ θεάματι τῶν ἱπποτῶν καὶ τῶν δεσποινῶν τοὺς ὄμιλους. Ἄλλ' ἰδοὺ μετὰ τῆς αὐτῆς πάντοτε ἀταραξίας ὁ ἦρωας ἐπαναφέρει τὸ χειρόκτιον. Ἐπειρημαίαι ἀντηχοῦσι παναχθῶδες καὶ συγχαρητήρια, τρυφερῶ δὲ ἔρωτος βλέμματι, — μέλλουσαν ὑπισχνουμένην εὐδαμονίαν — ὑποδέχεται αὐτὸν ἡ δεσποινὴς Κουνεγόνδη. Ἀλλὰ ῥίπτει αὐτῇ περιφρονητικῶς τὸ χειρόκτιον. — „Ἐυχαριστίας, δὲν ζητῶ ποσὸς, κυρία.“ — Καὶ ἐγκαταλείπει αὐτὴν διὰ παντός.

ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ.

ΟΙ ΙΝΔΟΙ ΜΑΓΝΗΤΙΣΤΑΙ.

Διάσημος γάλλος περιηγητής, ἐπὶ μακρὸν ἐν Ἰνδικῇ διατριψάς, ἀγγεῖται τὰ ἐπόμενα, περὶ μαγνητιστικῶν φαινομένων, ὧν μάρτυς ὑπῆρξεν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, καὶ ἅτινα ὑπὸ τε τὴν ἐποψὴν τῆς ἀπλῆς περιεργείας καὶ τὴν τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐνδιαφέροντος, θεωροῦμεν ἄξια ν' ἀπασχολήσωσι τὴν προσοχὴν τῶν ἡμετέρων ἀναγλωστῶν.

Ἐγνώριζον ἀπὸ πολλοῦ τοὺς Ἰνδοὺς ἐκείνους γόητας, τοὺς ὑπὸ τῶν Βραχμάνων ἐν τῇ σιγῇ τῶν παροδῶν μορφωθέντας, ὧν τὰ αὐτοσχέδια τερατοουργήματα, πολὺ ὑπερτεροῦσι τὰ τῶν Ρόβερτ Χούδεν ταχυδακτυλοουργικὰ κατορθώματα, καὶ παράγουσιν ἐπὶ τοῦ πρώτου ταχύτους, κατὰ βούλησιν, τὰ περιεργότατα τοῦ μαγνητισμοῦ καὶ τῆς καταληψίας φαινόμενα. Ὅθεν δὲν ὄκνησα, εὐκαιρίας ἐκάστοτε παρεχόμενης, νὰ παρευρίσκωμαι εἰς τὰ περίεργα ταῦτα „πειράματα“· μεταχειρίζομαι ἀπὸ σκοποῦ τὴν ἐπιστημονικὴν ταύτην ἔκφρασιν, καθόσον, πλὴν τῶν καθαρῶς γοητειῶν, εἶδον ἐν τοῖς ὑπὸ τῶν φακίων τούτων ἐκτελουμένοις, πράγματα τόσῳ παράδοξα, τόσῳ ἀνεξήγητα, ὥστε διηρωτώμεν πολλὰκις, ἂν οἱ Βραχμάνες, ἐν τῇ μελέτῃ τῶν ἀποκρύφων ἐπιστημῶν, εἰς ἃς ἐνεκύντο, δὲν εἶχον κάμει, τῷ ὄντι, μεγάλας καὶ σπουδαίας ἀνακαλύψεις ἐπὶ τῶν ζητημάτων, ἅτινα ἀνακινήθηνα πάλιν ἀπὸ τινος ἐν Εὐρώπῃ, δὲν εἴδον ἢ ἀπίστους ἀφ' ἑνὸς καὶ φανατικούς ἀφ' ἑτέρου, μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιμονῆς ὑποστηρίζοντας τὰς ἰδίας γνώμας καὶ τοὺς ἀντιπρονοῦντας αὐτοῖς ὡς παράφρονας θεωροῦντας. Θὰ περιγράψω ἀπλῶς, ὅτι αὐτοῖς ὄμμιαι εἶδον, χωρὶς, οὔτε εἰς ἐξηγήσεις, οὔτε εἰς συμπεράσματα νὰ προβῶ, περιοριζόμενος, ὡς ἀπλοῦς ἱστορικός, ν' ἀναφέρω τὰ πράγματα καὶ τὰ φαινόμενα, ὅπως ἐτελέσθησαν. Κηρύττω ἀδιστακτικῶς εἰς ἐκείνους τῶν ἀναγλωστῶν μου, ὅσοι ἤθελον θεωρήσει παράδοξα, ὅσα θέλω ἀναφέρει, ὅτι ἐν ταῖς κατωτέρω ἐπιθεμενίαις, δὲν ὑπάρχει οὐδὲ ἐν γειγονός, οὐ μάρτυς δὲν ὑπῆρξα, καὶ οὐτινος δὲν πιστοποιῶ τὴν ἀκρίβειαν, χωρὶς ν' ἀξιῶ, νὰ ἐξηγήσω αὐτὸ.

Ὅταν, ἐν κομψῇ μαρμαροστρώτῳ καὶ κατὰ τὸν ἀνατολικὸν τρόπον διεσκευασμένη αἰθούσῃ συνήχθημεν πάντες, προσηχέθη ὁ καφῆς, Πούρ Σαλέμ, ἐντὸς κωπέλλων ἐκ μαύρης γῆς τοῦ Κοεμπ-τούρ· ἕκαστος ἐποποθετήθη, ὡς ἐβούλετο, ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, ὁ δὲ Σιρ Μάξελλ, ὁ ξενίζων ἡμᾶς, διέταξε τὸν ὑπῆρέτην του νὰ εἰσαγάγῃ τὸν γόητα.

Μετὰ τινος στιγμῆς, ἰνδὸς σχεδὸν ὀλόγυμος ἐνεφανίσθη, χαλκόχρους τὴν ὄψιν, ἀσκητικὴν ἔχων τὴν μορφήν καὶ λάμπον τὸ βλέμμα. Περὶ τὸν τράχηλόν του, τοὺς βραχίονας, τὰς πλευράς καὶ ὀλόκληρον τὸ σῶμα, διαφόρου ὄγκου ὄφεις ἦσαν περιτετυλιγμένοι, οὐδὲν, κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην, ζωῆς σημεῖον παρέχοντας· ἐφαίνοντο κοιμώμενοι.

Τὰς δύο χεῖρας ἐπὶ τοῦ μετώπου ἐπιθεῖς καὶ ἐλαφρῶς ὑποκλινώμενος, ὁ φακίρης, ἀπήγγειλε τὴν ἱερὰν φράσιν, ἧς ἄνευ οὐδεὶς ἰνδὸς θὰ ἐτόλμα νὰ πλησιάσῃ ὑμῖν.

— Σαλάμ, σάεπ, ὁ θεὸς εἶη μεθ' ἡμῶν! Ὀνομάζομαι Σίμπ Χοντόρ, υἱὸς τοῦ Σίμπ Γκουινάχ Μανά.

— Σαλάμ, Σίμπ Χοντόρ, οὐὲ τοῦ Σίμπ Γκουινάχ Μανά, ἀπήντησεν ὁ οἰκοδεσπότης, δῶν σοι ὁ θεός, ν' ἀποθάνῃς θεωρῶν τὸν Γάγγην! εὐρίσκειαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ρισσατάρ (διοικητοῦ) τῶν λευκῶν σπαχῆδων.

— Τι θέλετε παρ' ἐμοῦ; ἐξηκολούθησεν ὁ ἰνδός.

— Ἡ φήμη σου ἀφίκετο μέχρις ἡμῶν· ἐπιθυμοῦμεν νὰ δεῖξῃς εἰς ἡμᾶς ὅτι, γινώσκεις νὰ πράττῃς.

— Ὑπακούω εἰς τὰς διατάχας τοῦ Σιβά, ὅστις με ὠδήγησε πρὸς ὑμᾶς.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἰνδός, ἐκάθησεν ἐνοκλάζων ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου· πάραυτα οἱ περὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ τετυλιγμένοι ὄφεις, ἤρχισαν

νὰ ἐγείρωσι τὴν κεφαλὴν, ἡρέμα συρίζοντες καὶ χωρὶς νὰ φαίνονται ἡρεθισμένοι· ἀκίνητος, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑψῶν πρὸς τὸν οὐρανόν, ὁ φακίρης ἀπήγγειλε τρεῖς ἱερὰν τινα ὀδῆν.

Ἐπικαλεσθεὶς οὕτω τοὺς εὐμενεῖς θεοὺς, ὁ φακίρης, ἤρξατο τῶν γοητειῶν αὐτοῦ. Παραλείπω πᾶν ὅτι ἀφορᾷ εἰς τὴν δεξιότητα τῶν χειρῶν καὶ τὴν θαυμαστοποίησιν, καθόσον εὐχερῶς τούτων δύνανται τις νὰ λάβῃ ἰδέαν ἐκ τῶν ἐν Εὐρώπῃ σχοινοβατῶν, καίτοι οὗτοι εἰσὶν ἀσυγκρίτως ἥττον ἐπιτήδαιοι τῶν ἰνδῶν γοητῶν. Πράγματι, οἱ τελευταῖοι οὗτοι οὐδενὸς ποιοῦνται χρῆσιν ὄργανου ἢ βοηθήματος· οὔτε τὰς διπλὰς τραπέζας, οὔτε τὰς κοτύλας, οὔτε τὰς ἀνεξαντλήτους φιάλας, οὔτε τὰς σφαίρας, τὰς ἐντὸς ἀλλήλων εἰσερρομένας, γυωρίζουσιν· οὐδὲν δύνανται νὰ κρύπτωσιν ἐφ' ἑαυτῶν, διότι ὡς μόνον ἔνδυμα φέρουσιν τεμάχιον ὑφάσματος, εἴκοσι τετραγωνικῶν ἑκατοστομέτρων ἐν εἰδῇ ἀμπελοφύλλου.

Πάντα ταῦτα ἐγένοντο ὡς προεισαγωγῆ· ἡ ἀληθὴς παράστασις ἔμελλεν ἥδη ν' ἀρχίσῃ. Λαβὼν εἶδος τι μικροσκοπικοῦ ἀπλοῦ καλουμένου βαγκουτάχ, ὕπερ ἔφερον ἐπὶ τῶν βοστρύχων τῆς κόμης του, ὁ Σίμπ Χοντόρ, ἤρξατο νὰ παράγῃ δι' αὐτοῦ ἤχους μάλις ἀντιληπτὸς καὶ λίαν παρεμφερὲς τῷ κελადῆματι τοῦ ταλαπάκα (ἐλασιόπου), εἶδος πτηνοῦ, οὕτω καλουμένου, διότι ἀγαπᾷ καθ' ὑπερβολὴν τὸν καρπὸν τοῦ κοκκοφοίνικος, ὃν ἔρχεται καὶ συλλέγει, καὶ διὰ μέσου ἐστὶ τῶν ποδῶν τῶν ἐλαφρῶν, ἐν τοῖς ἐλασιόμυλοις. Ὁ ἰνδὸς ἐμμεῖστο θαυμαστικῶς τὸ ἔσμα τοῦ πτηνοῦ τούτου, ἐνθ' ἔτι ἠποροῦμεν, τίνας ἕνεκα ποιεῖ τοῦτο, εἶδομεν τοὺς ὄφεις ν' ἀποσπῶνται κατὰ μικρὸν ἀπὸ τῶν μηρῶν, τῶν βραχιόνων καὶ τοῦ τραχήλου αὐτοῦ καὶ νὰ ὀλισθαίνουσιν ἀλληλοδιαδόχως ἐπὶ τοῦ μαρμαροστρώτου ἐδάφους. Μόλις ἕκαστος ὄφεις ἤγγιξε τὸ ἔδαφος, ἀνῆγγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ τρίτον σχεδὸν τοῦ σώματος καὶ ἤρχιζε νὰ ταλαντεύεται ἐρρυθμῶς ἀκολουθῶν τὸν χρόνον, ὃν ὁ φακίρης ἔδιδεν εἰς τὸ μέλος· ἦσαν περὶ τοὺς δέκα, πάντες ἐκ τοῦ εἶδους τῶν κοπρά-καπέλ, τῶν ἐπιανευρωτάτων τῆς Ἀφρικῆς.

Ἀφῆντις ὁ φακίρης, ῥίψας τὸ ὄργανόν του, ἤρξατο νὰ ἐκτελεθῇ κινήσεις τινὰς τῶν χειρῶν ἐνώπιον τῶν ὄψεων, προσβλέπων αὐτοὺς ἀνεῶς μετὰ παραδόξου ἐκφράσεως, χωρὶς οὐδεὶς τοῦ προσώπου αὐτοῦ μὴς νὰ κινήται· ἡδύνατο νὰ ἐκλάβῃ τις τὴν κεφαλὴν του, ὡς χυτὴν ἐξ ὀρεγάλμου κεφαλῆν. Εἰ καὶ τὸ βλέμμα τοῦ φακίρη δὲν διηρθύθη πρὸς ἐμὲ, ἤσθάνθη μετὰ μικρὸν ἀρίστῶν τινα δυσθυμίαν καὶ ἀπέστρεψεν τὰ βλέμματα, ἵν' ἀπογύω τὴν γοητείαν· πάντες οἱ παριστάμενοι εὐρίσκοντο ὑπὸ τὸ κράτος τῶν αὐτῶν ἐντυπώσεων.

Τὴν στιγμήν ταύτην μικρὸς σοκρά, νεαρὸς ὑπῆρέτης, ἔργον ἔχων νὰ φέρῃ πῦρ διὰ τὰ σιγᾶρα, μὴ ἀντέχων εἰς τὴν ἑλπίν ἔπεισε κατὰ γῆς καὶ ἀπεκοιμήθη· παρήλθον οὕτω πέντε λεπτά· μαγνητικὰ βέμματα, ἀδιακρίτωνικῆτος δυνάμεως, ἀπέρρεον πράγματι ἀπὸ τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς θελήσεως τοῦ γόητος· ἡσθάνομεθα πάντες, ὅτι ἂν ἀπ' εὐθείας ἀπηρθύνοτο πρὸς ἡμᾶς, θ' ἀπεκοιμίζε πάντας ἐντὸς τινῶν δευτερολέπτων.

Τοιαύτη ἦν ἡ παραγομένη ἐπιρροή ὥστε δὲν ἐβλέπομεν πλέον τοὺς ὄφεις, εὐρισκόμεθα δὲ ὑπὸ τὸ κράτος ἰσχυρὰς ἀλλοφροσύνης, ὅτε ὁ Σίμπ Χοντόρ ἠγέρθη· ἐκίνησε δὲς, πρὸς τὸν ὑπῆρέτην ἀπειθυμῶμενος, τὰς χεῖρας χωρὶς ν' ἀνεγείρῃ αὐτὸν καὶ τῷ εἶπε. „Δὸς τὸ πῦρ εἰς τὸν διοικητήν.“ Τὸ σιγᾶρον τοῦ Σιρ Μάξελλ, ὅτι τῷ ὄντι ἐσβεσμένον· ὁ παῖς ἠγέρθη ἀνευδοιάστως, οὐδόλως κλονούμενος καὶ ὑπῆγε νὰ προσφέρῃ τὸ πῦρ εἰς τὸν κύριόν του· τὸν ἐκέντησαν, τὸν ἔσυραν κατὰ διαφόρους τρόπους· ὁ ὕπνος ἦν ἀδιαφυλοεικίτης· μάτην τῷ ὀμιλήσαμεν καὶ ἡμεῖς καὶ ὁ διοικητής, δίδων αὐτῷ διαταγὰς· δὲν ἐκινήθη ἀπὸ τῆς παρὰ τῷ κ. Μάξελλ θέσεως αὐτοῦ, ἢ ὅτε ὁ φακίρης, ὅστις μόνος συνεκοινῶει μετ' αὐτοῦ, διέταξε τοῦτο. Ἄν ὁ ὑπῆρέτης μὴ ἐκοιμᾶτο, ὁ φακίρης δὲν θὰ κατόρθωνεν, οὔτε ποτήριον ὕδατος νὰ ζητήσῃ καὶ λάβῃ, ἄνευ τῆς συνανέσεως ἡμῶν.

Ἐστράφημεν τότε πρὸς τοὺς ὄφεις· θέαμα παραδοξότερον ἀνέμενον ἡμᾶς· οἱ ὄφεις ὑπὸ τοῦ μαγνητικοῦ βέμματος παραλελυ-

μένοι, ξεκινούν ἐκτάδην ἐπὶ τῶν μαρμάρων, ὡς κλάδοι ἐξίλου· δὲν ἐπρόφθασαν μάλιστα, ναρκωθέντες, νὰ λάβωσι τὴν συνήθη αὐτοῖς θέσιν· προσηγγίσαμεν τὰ ἐπικίνδυνα ταῦτα ζῶα, ἐπὶ στιγμὴν ἀβλαβῆ καταστάνα· οὐδεμίαν παρετηρητο κίνησιν, ἀλλ' ἡ ἐλαφρὰ τις νευρική συστολή, ὡσεὶ βίγος τι ὑπὸ τὸ δέρμα, ὑπερ ἐξεδήλου τὴν ζωὴν.

Ὁ φακίρης τότε ἔνευσεν ἡμῖν, νὰ λάβωμεν τοὺς ὄψεις εἰς τὰς χεῖρας, ὑπερ ἐπράξαμεν μετὰ τινος δισταγμοῦ. Ὅποια ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς ἡμῶν, ὅταν εἶδομεν, ὅτι ἡδυνάμεθα ν' ἀνεγείρωμεν αὐτοὺς λαμβάνοντες ἀπὸ τῆς μιᾶς ἄκρας, ὡς ἀνεγείρει τις ῥάβδον· εὐρίσκοντο ἐν πλήρει καταληψία.

Ἄφροῦ ἱκανῶς ἐξηγάσαμεν αὐτοὺς, τοὺς κατεθέσαμεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἔθνα ὁ φακίρης ἀφύπνισεν αὐτοὺς ἀλληλοδιαδόχως. Καθ' ὅσον ἕκαστος ὄψιν ἀνεκτάτο τῶν αἰσθήσεων τὴν χρῆσιν ἀνελάμβανεν ἀφ' ἑαυτοῦ, τὴν περὶ τὸν τράχηλον, τοὺς βραχίονας καὶ τὸ σῶμα τοῦ γόγτος θέσιν του.

Μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας καὶ διὰ περισσοτέρων τιῶν κινήσεων ὁ Σίμπ Χοντόρ μετεβίβασε τὸν ὑπηρετήν, ἀπὸ τῆς καταστάσεως ἀπλοῦ ὕπνου εἰς τὴν καταληπτικὴν κατάστασιν, καὶ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν ἡμῶν ἐπανεφέρεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην κατάστασιν.

Ἐρωτηθεὶς ἂν, χωρὶς ν' ἀποκομίση ἡμᾶς, ἡδύνατο νὰ καταστήσῃ ἡμᾶς ὑποχείριους τῆς μαγνητικῆς του δυνάμεως, ἐμεδίασε καὶ παρεκάλεσεν ἡμᾶς νὰ καθεσθῶμεν. Ἄφροῦ δὲ συνεμορφώθημεν τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ, ἐπλησίασεν ἐνὶ ἐκάστῳ καὶ μετέδωκε τὸ μαγνητικὸν αὐτοῦ βευστὸν εἰς τὰς κνήμας ἡμῶν· αὐτοστιμμεῖ ἀπολέσασμεν τοῦ μέλους τούτου τὴν χρῆσιν καὶ κατέστη ἡμῖν ἀδύνατον, ν' ἀπαλλαγῶμεν τοῦ ἀνακλίντρον καὶ περιπατήσωμεν.

Ὁ Σίμπ Χοντόρ ἐποίησε τὸ θέαμα παράγων φαινόμενα θελήσεως ἐπὶ ἀφύγων ἀντικειμένων· δὲν τοιμῶ, νὰ περιγράψω τὰ ποιητικὰ παίρνια, ὑπερ ἐξετέλεσεν . . ., ὑπάρχουσι πράγματα, ἅτινα δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ, καὶ ἂν ἴδιοις ὄμμασιν εἶδεν αὐτὰ, ἐκ φόβου, μὴ ἐκληφθῇ ὡς διετελέσας ὑπὸ τὸ κράτος ἀνεξηγήτου παραλογισμοῦ. Καὶ ἐν τούτοις, δεκάκις, εικοσάκις εἶδον τὸν φακίρην, κατορθοῦντα τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀφύγου ὕλης.

Υπάρχει τι βεβαίως ἐν τούτοις . . . Ὄψω, τὸ νὰ κατορθοῖ, νὰ ὠχρῶσι καὶ σβύνονται αἱ λαμπάδες, ἅς κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ ἦγαγον εἰς τὰ ἀπώτατα τοῦ οἰκίματος μέρη, νὰ κινή τὰ ἐπιπλα, τὰ ἀνάκλιτρα, ἐφ' ὧν ἐκαθήμεθα, νὰ ἀνοίγῃ καὶ νὰ κλείῃ τὰς θύρας, ταῦτα δὲ χωρὶς νὰ ἐγείρηται ἐκ τοῦ ἐδάφους, ἦσαν ἀπλᾶ παίρνια διὰ τὸν γόγτα. Ἰδὼν ἀπὸ τοῦ παραθύρου ἰδὼν ἀνασύροντα ὕδωρ ἐκ φρέατος ἕκαμε μίαν μόνην κίνησιν, καὶ τὸ σχοινίον δὲν ἐτολίσσεται πλέον ἐπὶ τῆς τροχαλίας, πρὸς μεγάλην ἀγανάκτησιν τοῦ ἰνδοῦ κηπουροῦ, ὅστις ἠγγύει τοῦ ν' ἀποδώσῃ τὸ πρᾶγμα· διὰ δευτέρας κινήσεως ἀπέδωκεν εἰς τὸ σχοινίον τὴν ἐλευθερίαν τῆς κινήσεως.

Θὰ εἴπωσιν ἴσως, ὅτι κακῶς εἶδον, ὅτι ἐν πᾶσι τούτοις οὐδὲν ἄλλο ὑπάρχει ἢ ἕκτατος ἐπιδειξιότης καὶ εὐστροφία. Δυνατὸν, δὲν φιλονεικῶ, ἀρηγοῦμαι ἀπλῶς, προστίθημι δὲ μίαν ἔτι λέξιν· ἕκατοντάδες, χιλιάδες ἀνθρώπων, εἶδον καὶ βλέπουσι καθ' ἑκάστην, ὡς ἐγώ, τὰ αὐτὰ πράγματα· εὐρέθη εἰς μόνος ἐν αὐτοῖς, ἵνα ἀποκαλύψῃ τὸ μυστικὸν τούτων καὶ παραγάγῃ τὰ αὐτὰ φαινόμενα· Ἐπαναλαμβάνω δὲ λέγων, ὅτι πάντα ταῦτα δὲν τελοῦνται ἐν θεάτρῳ, διὰ πάντων τῶν ἐργαλείων καὶ τῶν μηχανικῶν βοηθημάτων. Ὅχι, εἰς ἐπαίτης, κατὰ γῆς καθήμενος, παίζει μετὰ τῆς διανοίας, τῶν αἰσθήσεων καὶ μετὰ παντός, ὅτι κατὰ συνθήκην ἀποκαλοῦμεν ἀναλλοιώτους τῆς φύσεως νόμους, ὧν φαίνεται οὗτος κατὰ βούλησιν μεταβάλλων τὴν πορείαν.

Μεταβάλλει δὲ, τῷ ὄντι, τῶν νόμων τούτων τὴν πορείαν· Ὅχι, ἀλλὰ μεταστρέφει αὐτοὺς, τῇ βοήθειᾳ δυνάμεων, αἵτινες εἰσὶν ἡμῖν ἄγνωστοι, λέγουσιν οἱ πιστεύοντες.

Ὁ Σίμπ Χοντόρ, ἔθηκε τέρμα εἰς τὸ θέαμα, διὰ τοῦ περιεργοτάτου τῶν ὄσων ἐν Ἰνδία εἶδον παιρνίων, ὑπερ, σπεῦδω νὰ δηλώσω ὅτι πολλοὶ περιεργηταὶ περιέγραψαν, ἵνα μὴ φέρω μόνος τῆς διηγήσεως τὴν εὐθύνην. Ζητήσας ῥάβδον, ὁ φακίρης, ἐστήριξε τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μήλου τῆς ῥάβδου καὶ ὑψοῦμενος κατὰ μικρὸν, τοὺς δὲ πόδας ἔχων δισταυρωμένους, ἔμεινε μετέωρος εἰς ὕψος δύο ποδῶν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους, ἀκίνητος ὡς ἄγαλμα, οὐδὲν ἄλλο ἔχων στήριγμα, ἢ τὴν ῥάβδον, ἣν τῷ ἔδωκαν.

Ὅταν ὁ Σίμπ Χοντόρ, λαβὼν τὴν ἀμοιβὴν αὐτοῦ, ἀπῆρχετο, ἐπλησίασα αὐτῷ καὶ τῷ εἶπον.

— Ὁ υἱὸς τοῦ Γκουτνάχ Μανά, δύναται ν' ἀπαντήσῃ εἰς ἐρώτησιν, ἣν ἐπιθυμῶ νὰ τῷ ἀπευθῶν;

— Ὅμιλοι, θὰ εἴπω, ὅτι ἐπιτρέπεται.

— Γνωρίζω ὅτι ὀφείλεις νὰ μὴ ἀποκαλύψῃς τὰ μυστήρια, εἰς ἃ ἐμνηθῆς· ἐπεθύμουν ὅμως νὰ μάθω παρὰ σοῦ, ἂν ἐνεργῆς ἐπὶ τῆς ἐνοργάνου καὶ αἰσθανομένης ὕλης, οἷον, τῶν ὄψεων, τοῦ ὑπηρετοῦ, τοῦ κηπουροῦ, ὅς ἕκαμες κατὰ βούλησιν νὰ σοὶ ὑπακούσωσι, διὰ τῶν αὐτῶν μέσων, ἅτινα χρησιμοποιοῦς καὶ ἐπὶ τῆς ἀνοργάνου καὶ ἀναισθητοῦ ὕλης, τῶν λαμπάδων, ἅς ἀπέσβεσας, τῶν καθελκῶν καὶ τῶν ἐπιπλῶν, ἃ ἐκίνησας.

— Ἐν μόνον ἔχω μέσον, ὅπως δεσπόζω ἀμφοτέρων.

— Ποῖον εἶνε τοῦτο;

— Ἡ θέλησις . . . ὁ ἄνθρωπος, ὅστις εἶνε ἡ συνισταμένη πασῶν τῶν πνευματικῶν καὶ ὕλικῶν δυνάμεων, ὀφείλει νὰ δεσπόζῃ πασῶν.

— Τοῦτο μόνον εἶνε;

— Ὅδ' αὐτοὶ οἱ Βραχμᾶνες θὰ ἡδύνατο νὰ εἴπωσι τι πλεῖστερον.

— Εὐχαριστῶ, Σαλάμ, Σίμπ Χοντόρ.

— Σαλέμ, σασέπ.

Καὶ διὰ τῆς χειρὸς χαριεῖσας τὸν ταγματάρχην καὶ τοὺς προσκεκλημένους, ὡς εἶχε πράξει εἰσελθὼν, ὁ φακίρης ἀπῆλθε καὶ ἐξηφανίσθη διευθυνόμενος πρὸς τὴν τῷ Σιβᾷ ἀφιερωμένην παγῶδα, εἰς ἣν ἦτο προσκεκολλημένος.

ΠΡΟΕΞΕΤΑΣΙΣ.

(Μετὰ εἰκόνας.)

Ἡ ἐπιμελής μήτηρ, πρὶν ἢ τὸ τέκνον τῆς εἰς τὴν Σχολὴν ἀποστείλῃ, φροντίζει νὰ βεβαιωθῇ, ἂν παρεσκευασμένον εἰς τὸ τοῦ σχολείου μάθημα, ἀπέρχεται. Ὁ τῆς θελκτικῆς ταύτης εἰκόνας ποιητῆς κ. Οὐγὸς Ἐμιχεν, φαίνεται ἀληθῆς καλλιτέχνης, γινώσκων τὸ μυστήριον τοῦ νὰ παρέχῃ εἰς τὰ πλάσματα τῆς συλλήψεως καὶ τῆς τέχνης αὐτοῦ, τὸν τύπον τοῦ ἀληθοῦς ἐν τῷ καλῷ, διὰ τῆς πιστῆς καὶ τελείας τῶν γραμμῶν καὶ τῶν στάσεων ἀπομιμήσεως. Ἄπλοῦν βλέμμα ἐπὶ τῶν τοιοῦτων ἔργων ἐφευκθεῖ ζωηρῶς καὶ δεσμεύει ἐπὶ μακρὸν τὴν προσοχὴν τοῦ θεατοῦ, ἢ δὲ κατόπιν μερικωτέρᾳ τῶν λεπτομερειῶν τῆς παραστάσεως ἐξέτασις, ἀναγκάζει αὐτὸν ν' ἀναγνωρίσῃ καὶ βαθύτερον νὰ ἐκτιμῆσῃ τοῦ ζωγράφου τὸ καλλιτεχνικὸν τάλαντον καὶ τῆς θείας τοῦ Ἀπελλοῦ τέχνης τὴν μαγικὴν γοητείαν.

Ἡ ΠΡΟΕΞΕΤΑΣΙΣ. Κατὰ τὴν ἐλαιογραφίαν τοῦ Hugo Oehmichen.

ΕΚΤΟΡΟΣ ΜΑΛΟ.

ΤΑ ΑΤΙΜΑ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ.

Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ

ὑπό

Φ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ.

(Συνέχεια ἴδε προηγ. φύλλον.)

V.

Ἀπὸ διατίαι, ἐξ ὅτου ἡ κυρία Γριπὰ κατῴκει ἐν τῷ κατὰ τὸ ἄλλος Μονσῷ μεγάρῳ αὐτῆς, ὅτι ἐροβεῖτο εἶχε πραγματοποιηθῆ· ἢ ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦτῳ ἐγκατάστασις μιᾶς χήρας καὶ δύο τέκνων ὑπὸ πολλῶν ἐθεωρήθη ὡς πρόκλησις εἰς τὴν δημοσίαν συνείδησιν. Ὅποια κατακραυγὰ!

— Βαδίζει εἰς τὰ ἔγχρη τοῦ συζύγου της, ἡ κυρία Γριπὰ.

— Εἶνε ὕβρις τοῦτο εἰς τοὺς δυστυχεῖς, τοὺς ὁποίους κατέστρεψεν αὐτὸς ὁ κλέπτης Γριπὰ!

— Δὲν ἐπιδεικνύει τις τοιοῦτοτρόπως τὴν ἀτιμίαν του, ἀλλὰ τὴν κρύπτει.

Μὴ ἀρκοῦμενοι δὲ εἰς τὰς φωνασκίας προσέβησαν καὶ εἰς τὰ ἔργα. Ἀμφοτέρωθεν τῶν κεχυρωμένων τοῦ μεγάρου κυλιδωμάτων προσέβαλλον δύο ἐξέχοντα οἰκήματα ἀποτελοῦντα τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἀέτωμα τοῦ κυρίου, χρησιμεύοντα δὲ τὸ μὲν διὰ τὰ ἱπποστάσια καὶ τὰς ἀμάξας, τὸ δὲ διὰ τὴν κατοικίαν τοῦ θυρωροῦ καὶ τοὺς ἀποπάτους. Πρωῖαν τιὰ ἐυρέθη ἐπὶ τοῦ λευκοῦ λίθου τῶν οἰκίαιων τούτων διὰ ἐρυθροῦ μολυβδοκοινδύλου μεγάλης γράμμασι κεχαραγμένη ἢ ἐπιγραφῇ „Γριπὰ ὁ κλέπτης“· ἀπεσβέσθη παραχρῆμα. Μετὰ τινὰς ἡμέρας εὐρέθη ἑτέρα, ἧτις δὲν ἦτο μὲν ὕβρις χυδαία, ὡς ἡ πρώτη, ἀλλ' οὐχ ἦτον σκληρότερα ἐν τῇ ἐπιτετηθευμένῃ αὐτῆς ὑφῆ.

Καὶ ἐν τούτοις ἡ κυρία Γριπὰ νέα καθ' ἐκάστην ἐπενόει μέσα, ἵνα καταστήσῃ αὐτῇ συγγνωστὴν τὴν κτήσιν τῶν χρημάτων τούτων, ἅτινα κατέκαιον τοὺς δακτύλους της, διὰ τῶν ὁπίων διήρχοντο.

Πόσοι μεταξὺ ἐκείνων, οἵτινες ἐφθόουν καὶ ὕβριζον αὐτὴν, θὰ τὴν ἴκταιρον, ἂν ἤθελον παρευρεθῆ μίαν μόνην πρωῖαν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς!

Καθ' ἐκάστην, κατὰ τε τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος, κατέλειπε τὸν θάλαμον αὐτῆς τὴν ἐβδόμην ὥραν καὶ κατήρχετο εἰς τὸ γραφεῖον, ὅπου ὁ Γριπὰ εἶχε παρασκευάσει ἐν τῷ ἰσογαίῳ, καὶ τὸ ὅποιον ἐκείνη διατήρησεν ὅπως εἶχε τοῦτο διαθέσει δι' ἰδίαν αὐτοῦ χρῆσιν ὁ Γριπὰ. Οὐδὲν περὶ τὸν ὑπῆρχεν ἐπιπλὸν ἐν τῷ εὐρεῖ τοῦτῳ δωματίῳ· δύο μεγάλα τράπεζαι, ἵνα ἐκτίθενται ἐν αὐταῖς τὰ ἔγγραφα καὶ σχέδια, ἐν γραφεῖον, ἐν δὲ ταῖς τρισὶ πλευραῖς κατὰ μῆκος τῶν τοίχων σκευοθῆκαι ἐξ ἐβένου ὑψηλαὶ καὶ εἰς χωρίσματα διηρημέναι πρὸς κατάταξιν τῶν ἐγγράφων κατὰ τάξιν ἀλφαβητικὴν· ἢ δὲ τετάρτη πλευρὰ κατέναντι τῶν θυρίδων ἦν ἐξ ὀλοκλήρου κατελιγμένη ὑπὸ ὑπερμεγέθους σιδηροῦ χρηματοκιβωτίου ὀκτώ ἔχοντος θυροφύλλα, ὅπου ἦτο θαύμα τέχνης σιδηρουργικῆς καὶ τὸ περιεργότατον τοῦ γραφεῖου ἀντικείμενον. Ἐν αὐτῷ ὑπῆρχε διατεταγμένον καὶ σεσημασμένον τὸ χαρτοφυλάκιον τῆς περιουσίας ταύτης· ἐν τινι τῶν χωρισμάτων ἐφυλάσσοντο οἱ πολυτίμοι λίθοι καὶ τὰ κοσμήματα τῆς κυρίας Γριπὰ. Βιβλία οὐδαμῶς ἐφάνοντο, διότι ὁ Γριπὰ ἀνεγίνσκε μόνον ὅτι ἦν χρήσιμος εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ· ἀλλ' οὐδὲ καλλιτεχνικὸν τι ἔργον, τοῦ τύπου ὄντος ἀκαταλλήλου· τοὺς τοίχους μόνον ἐκάλυπτε σειρὰ δερματίνων ὀθονῶν διὰ ψηφωτῶν κοσμημάτων διαπεποικιλμένων καὶ εἰκόνας, ὑπὸ ὀλλανθῶν βεβαίως γεγραμμένα τεχνιτῶν, παρίστανον σκηνογραφίας τῆς θαλάσσης, προϊόντα τῆς τέχνης τοῦ 17^{ου} αἰῶνος.

Ἄμα δὲ ἐν τῷ γραφεῖῳ καθημένη ἡ κυρία Γριπὰ, ἐπίεζε τὸ μῆλον κώδωνος καὶ εἰσῆρχετο παρευθὲς γέρων βραχύσωμος, ὄλος κατερριτιδωμένος καὶ κατεσκληρῶς, ἀλλ' οὐχ ἦτον ζωηρὸς καὶ περιβολὴν ἔχων λίαν εὐσχημον καὶ ἐπιμελετημένην. Ἦτο ὁ κύριος

Πούο, ὁ ἐπιστάτης καὶ γραμματεὺς αὐτῆς, ὅστις εἰς πάσας τὰς ὑποθέσεις, μικρὰς τε καὶ μεγάλας, ἀνεπλήρου τὸν ἀρχηγὸν τοῦ οἴκου, ἦν δὲ πρότυπον τιμότητος, ὑπερήτης πλήρης ζήλου, σύμβουλος πιστὸς καὶ φίλος.

Συμπατριώτης καὶ παιδικὸς τοῦ Γριπὰ σύντροφος ὁ Πούο, οὐδέποτε εἶχεν ἐγκαταλείπει τὸν φίλον αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν εἶχεν ἔλθει παρ' αὐτῷ ἐκ τῆς ἐπαρχίας του, ἐλκόμενος ὑπὸ τῆς τύχης ἐκείνου, συναναβαίνων μετ' αὐτοῦ, ὅταν ἐκείνος ἀνυψοῦτο, τείνων αὐτῷ χεῖρα βοήθειας, ὅταν κατήρχετο τῆς τύχης τὴν κλίμακα, ἀνυψῶν καὶ ἐνθαρρύνων αὐτόν. Ὅταν δὲ ὁ Γριπὰ ἀπέβαινε δύναμις οἰκονομολογικῆ, ὁ Πούο ἦτον ἐκείνου τολμηρὸς καὶ ἐπιχειρηματίας, μετριώτερος κατὰ τοὺς πόθους καὶ τὴν φιλοδοξίαν, πρὸς δὲ τούτοις καὶ τύπος αὐστηρᾶς τιμότητος, ἠρκεῖτο εἰς τὴν ἄνευ κινδύνων ἐξασφάλισιν μικρὰς περιουσίας, πλέον ἢ ἐπαρκούς διὰ τὰς μετριάς αὐτοῦ ἀνάγκας. Κατέκρινε πολλάκις τὸν Γριπὰ προσπαθῶν νὰ περιστέλλῃ αὐτόν, ἀλλ' εἰς μάτην. Ὁ Γριπὰ προσεῖχεν εἰς τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ, μόνον ὅταν ὑφίστατο ἀποτυχίαν, οὐδέποτε δὲ ὅταν ἐθριάμβευεν. Οὕτως εἶχε φέξει καὶ τὸν γάμον τοῦ φίλου αὐτοῦ καὶ πάντα ἐκίνησε λίθον ἵνα τὸν παρακωλύσῃ. Τί ἰδέα! Ὅποια μωρία! ἐν ταιαύτῃ ἡλικίᾳ! Ἀποτυχῶν ἐβδελύσσετο τὴν νεαρὰν γυναῖκα. Ἐδέξσε δὲ νὰ παρέλθῃ χρόνος ἱκανὸς καὶ νὰ ἐξασκήσῃ αὐτῇ ἐπιτηδευτικὰ καὶ διπλωματικὰ, ἵνα προσοικειωθῇ αὐτόν. Ἄλλ' ἄπαξ μεταβαλὼν τὰς διαθέσεις ἀφωσιώθη αὐτῇ ὀλοκλήρως, γενόμενος φίλος τῆς γυναικὸς θερμότερος ἢ ὁ σύζυγος αὐτῆς· ἢ γέννησις τῶν τέκνων συνεπλήρωσε τὴν ὑποδοῦλσιν αὐτοῦ· ἂν ἦσαν τέκνα αὐτοῦ δὲν θὰ τὰ ἠγάπα πλείοτερον. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γριπὰ παρέσχεν ἑαυτὸν ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν διάθεσιν τῆς χήρας, καίτοι δὲ τὸ προκεχωρητὸς τῆς ἡλικίας του ἀπῆτει τὴν ἀνάπαυσιν ἀπεδέχθη ὅμως τῆς κολοσσιαίας ἐκείνης περιουσίας τὴν διαχειρίσιν, ἀριερών εἰς τὸ ἔργον τοῦτο καὶ χρόνον καὶ κόπον μᾶλλον ἐξ ἀφοσιώσεως ἢ χάριν τῆς ἐκ τούτου ὠφελείας. Καίτοι κατακρίνων τὸν τρόπον, δι' οὗ εἶχε πλουτήσῃ ὁ Γριπὰ, ἦν ὅμως ἤδη ὑπερήφανος διὰ τὸν πλοῦτον τοῦτον, ὃν ἐπέβλεπε καὶ περὶ οὗ ἐμερίμνα ὡς εἰ ἀνῆκεν αὐτῷ. Οὕτως οὐδέποτε κατέλειπε τὴν θέσιν του, καὶ ὅταν ἐκάλει αὐτόν ἡ κυρία Γριπὰ ἐνεφανίζετο φέρων ὑπὸ μάλῃς τὰς ὀγκώδεις αὐτοῦ σημειώσεις.

Κατὰ πρῶτον ἀντήλλασσον φιλικὰς τινὰς λέξεις, ἐπληροφοροῦντο ἀμοιβαίως περὶ τῆς υἱείας των. Ὁ Πούο ἠρώτα περὶ τῶν τέκνων αὐτῆς, περὶ τῶν ἀσχολιῶν καὶ τῶν διασκέδασεων αὐτῶν.

Τούτων δὲ ἐν σπουδῇ διαμειψθέντων ὁ Πούο ἐταξιδίετα ἐπὶ τοῦ γραφεῖου τὰ ἔγγραφα, ἐλάμβανε τὴν θέσιν αὐτοῦ καὶ ἤρχιζον τότε αἱ περὶ σπουδαίων ὑποθέσεων συσκέψεις.

Ὁ Πούο ἔδιδε λόγον περὶ τῶν ὑποθέσεων, ἃς εἶχε διεξαγάγει τὴν προτεραίαν καὶ ἐξέθετεν ἐκείνας, ὅσαι ἔμελλον νὰ παρουσιασθῶσι τὴν ἡμέραν ἐκείνην γνωμοδοτῶν περὶ τοῦ καλλίστου, κατ' αὐτόν, τρόπου τῆς λύσεως αὐτῶν· εἶτα ἀπεσύρετο, οὐχ ἵνα ἐπανέλθῃ οἴκαδε, ἀλλ' ἵνα ἐγκλεισθῇ ἐν γραφεῖῳ, συνεχόμενος μετὰ τοῦ τῆς κυρίας Γριπὰ, ὅπου ἔμενεν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς, ἔτοιμος ν' ἀπαντήσῃ εἰς πρῶτην αὐτῆς πρόσκλησιν.

Τότε ἡ κυρία Γριπὰ ἤρχιζε νὰ δέχεται τοὺς ἀπὸ τῆς πρωῖας συνηθρισμένους καὶ ἀναμένοντας ἐν τῷ ἀντιθαλάμῳ.

Ἦσαν δὲ οὗτοι πολλοὶ καὶ ποικίλοι· Ὑπῆρχον μεταξὺ αὐτῶν ἐφευρέται ἐργόμοιοι, ἵνα ζητήσωσιν ἐν ἐκατομμύριον ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς δόξης, τῆς τιμῆς καὶ τῆς εὐδαιμονίας τῆς Γαλλίας, ἐπαίται δυναμένοι νὰ σωθῶσι δι' ἐνὸς εἰκοσαετράριου, ὅπου ἐξήτουν ὑπὸ τὴν ἰδιότητα δανείου, ἐνοσηταί, ὄχι συνδρομηταί, ἦν δὲν θὰ ἐδέχοντο, ἐργολάβοι ἔχοντες νὰ προτείνωσι λαμπρὰν καὶ ἀσφαλίστατην ἐπιχείρησιν, τραπεζίται ἔχοντες ἀνάγκην κεφαλαίων, κωμικοὶ πενόμενοι ἀρηγόμοιοι συγκλητικὰς ἱστορίας, ἃς ἀπῆγγελλον, διὰ δεκάτην ἴσως φορὰν, μετὰ φωνῆς τρεμοῦσης καὶ διακεκομμένης ὑπὸ δακρύων καὶ στόνων, ἀληθεῖς ἐνδεδεῖς, οἵτινες οὐδὲν ἔλεγον, ἀλλ' ἐψιθύριζον μόνον ἀκατανοήτους τινὰς λέξεις, καθολικοὶ ἱερεῖς, ἱεραπόστολοι διαμαρτυρόμενοι, καλλιτέχναι, γυναῖκες, ὧν ἠψαίετο ἡ τιμῆ,

χαρτοπαίεται φέροντες εἰς τὸ θηλάκιον πεπληρωμένον περιστροφῶν καὶ ἔτοιμοι ν' αὐτοκτονήσωσι, ἀφελεῖς νεάνιδες πεπεισμένα ὅτι θὰ ταῖς ἐδίδοτο προίε τις, ἵνα ὑπανδρευθῶσι τὸν ἐρώμενον.

Τούτων τινὲς ὑπέβαλλον τὴν αἴτησιν αὐτῶν ταπεινῶς, ἀπειθονόμενοι τῇ κυρίᾳ Γριπὰ, καθόσον ἦν γνωστὴ ἢ γενναίωτης αὐτῆς. Ἄλλοι δὲ τοῖναντίον ἀπήτουν μᾶλλον ἢ ἐζήτουν· μήτι δὲν ἦτο ἡ χήρα τοῦ Γριπὰ; Ὅταν τις ἦνε κάτοχος περιουσίας οὕτως ἀποκτηθείσης, καθήκον εἶχεν, ἐφρόνουν, νὰ θέτῃ αὐτὴν εἰς τὴν διάθεσιν ἐκείνων, ὅσοι εἶχον ἀνάγκην αὐτῆς.

Πρὸ τοῦ γραφεῖου αὐτῆς καθημένη, ἔχουσα ὑπὸ τὴν χεῖρα βιβλίον συναλλαγματικῶν καὶ ἐντὸς συρτοθήκης δέσμην τραπεζικῶν γραμματιῶν καὶ χρυσόν, ἦκουε πάσας ταύτας τὰς αἰτήσεις, οἰαδῆποτε κἂν ἦσαν, οὔτε δυσανασχέτουσα, οὔτε διακόπουσα οὐδένα, καὶ ὅταν ἀκόμη ὑπὸ τὴν παράκλησιν ἢ ὕβρις ἦν ἐπαισθηθῆ, καὶ ὅταν ἢ ἀπάτη ἦτο γελόια καὶ χονδροειδής· πάντοτε δέ, εἴτε ἐχορήγει, εἴτε ἠρνεῖτο, ἀπῆντα μετὰ πολλῆς τῆς εὐγενείας. Βλέπων τις αὐτὴν θὰ ἐπίστευεν, ὅτι οἱ ἀπειθονόμενοι αὐτῇ ἦσαν οἱ δικαιοῦχοι, αὐτῇ δὲ ἦν ὠφελεία.

Ὅπωςδήποτε ὠφειλε νὰ ἐξιλεώσῃ τὴν κοινωνίαν καὶ ν' ἀποσπάσῃ τὴν συγγνώμην αὐτῆς διὰ τὴν κατοχὴν τῆς περιουσίας ταύτης, πεπεισμένη δὲ περὶ τῆς ἀνάγκης ταύτης καὶ συναισθανομένη αὐτῇ, εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ἐκπληροῖ τὸ ἔργον τοῦτο, χωρὶς νὰ λυπηταὶ οὐδὲ ν' ἀπαυδᾷ.

Διότι οὐδὲ τῆς ἡδονῆς τῆς γενναίωτης ταύτης ἀπέλαυε· δὲν ἐπετρέπετο αὐτῇ νὰ διδῇ εἰς ἐκείνους, οἵτινες προῦκάλουν ἀληθῶς τὸν οἶκτον της· ὠφειλε νὰ ὑπολογίζῃ καὶ εἰς ἐκείνους πρὸ πάντων ν' ἀνοίγῃ τὸ βαλάντιον, οἵτινες ἔμελλον νὰ διατυμπανίζωσι τὰς ὠρεάς της.

Ἐντεῦθεν τάγμα ὀλοκλήρως ἐπολιόρκει αὐτὴν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐκ τῶν προτέρων ἦσαν βέβαιοι περὶ τῆς ἐπιτυχίας ἀπειθονόμενοι εἰς τὴν „χήραν Γριπὰ“. Ἦρκει νὰ ἔχῃ τις ὄνομα τι οἰονδῆποτε, νὰ ἦνε γνωστὸς ἀδιάφορον πῶς καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν, ἵνα τύχῃ καλῆς παρ' αὐτῇ ὑποδοχῆς ἄνευ ἐξετάσεως ἂν ἦτο ἄξιος ἢ μὴ τῆς βοήθειας αὐτῆς· ἀτυχήσαντες μεγάλοι ἄνδρες, τυχοδιώκται θύροβρον ἐγεύροντες, ἦρκει νὰ παρουσιασθῶσι μόνον. Δὲν ἀνέμενε μάλιστα νὰ ἐμφανισθῶσι. Ὁ Πούο ἐπεφορτίετο ν' ἀνακαλύψῃ αὐτούς, νὰ ζητῇ αὐτούς, ὅταν αὐθαρημῆτως δὲν προσήρχοντο. Πρὸς τούτοις οὔτε νὰ ὑπολογίζῃ, οὔτε νὰ φειδωλεύηται ὠφειλε· μόνον πρὸς τοὺς μυστικὸς καὶ κεκρυμμένους ἐνδεδεῖς ἠδύνατο νὰ ἦνε φειδωλή. Ὁφειλε πρὸς τούτους ὁ Πούο νὰ κραδοκῆ τοὺς ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων ἀνοιγομένους καὶ δημοσίᾳ κηρυττομένους καταλόγους τῶν ἐράνων, εἰς τρόπον ὅστε πρῶτος νὰ προσέρχεται, ἢ δὲ προσφορὰ τῆς κυρίας Γριπὰ ν' ἀναγράφεται, εἰ μὴ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς στήλης, ἀλλ' ἐν τοῖς πρώτοις τοῦλάχιστον καὶ διακρίνεται διὰ τοῦ γενναίου τῆς δωρεᾶς ποσοῦ. Καὶ ἔδιδεν ἀδιακρίτως εἰς καθολικοὺς, ἐλευθερόφρονας βονοπαρτικούς, νομιμόφρονας δημοκρατικούς, διότι πάντες οὗτοι ἐρηρσιμεῖον αὐτῇ ἐξ ἴσου ὡς μία στήλη, ἐφ' ἧς ἐπεδεικνύετο τὸ ὄνομα Γριπὰ καὶ παρὰ τῆς ὁποίας ἀνέμενε τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ νὰ χορηγηθῇ εἰς αὐτὸ ἢ ἄφασις ὑπὸ τοῦ ἐξηρηθισμένου δημοσίου φρονήματος.

Ἐπὶ τὴν ἐμπνευσιν τῆς ἰδέας ταύτης ἀνήγειρεν ἐν τῇ ὑψηλοτέρᾳ καὶ ἐπιφανεστέρᾳ θέσει τῶν προαστείων τῆς πόλεως οἰκοδομήν μετὰ κωδωνοστασίου ὑψηλοῦ καὶ θόλου, ἧτις ἔμελλε πολὺ πλέον ἢ αἱ ἐφημερίδες νὰ συντελέσῃ ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐξιλεώσεως ταύτης. Ἦν δὲ τοῦτο ὄργανοπροφίτων. Οἱ περιδιαβάλλοντες εἰς τὸ δάσος, ὅθεν διεκρίνοντο τὰ ἱκρίωματα τῆς οἰκοδομῆς εἰσχωροῦντα ἐντὸς τῶν νεφῶν τῶν ὑπὸ τοῦ δύνοντος ἡλίου φωτιζομένων, ἐπληροφοροῦντο ὅτι ἀνῆκεν εἰς τὴν κυρίαν Γριπὰ. — Τὴν χήραν Γριπὰ τοῦ κλέπτου; — Ἀκριβῶς. — Εἶνε μέγαρον; — Ὁχι, ὄργανοπροφίτων; — Ἄ! Πρὸς τὸ παρὸν ἦρκει ἢ ἐκφώνησις αὐτῆ· θὰ ἐπανελαμβάνετο· καὶ θὰ ἦρχετο ἡμέρα, καθ' ἣν τὸ κωδωνοστάσιον καὶ ὁ θόλος θὰ ἐλάλουν ἱκανῶς, ἵνα λησμονηθῇ Γριπὰ ὁ κλέπτης· θὰ ἦτο τότε

μόνον, Κυρία Γριπὰ. Πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦτον οὐδενὸς ἀπεφάσις νὰ φεισθῇ, οὔτε χρόνου, οὔτε κόπου, οὔτε χρημάτων τῆς περιουσίας ἐκείνης, ἐφ' ἣ τὸσφ σκληρῶς κατεμύμενον αὐτῆς, ἀλλ' ἦν θὰ κατώρθου βεβαίως νὰ ἐξαγοράσῃ καὶ συγγνωστὴν νὰ καταστήσῃ τὴν κτήσιν ταύτης· εἰς τὰ τέκνα της.

VI.

Καίτοι αἱ πολυάριθμοι αὐτὰ αἰτήσεις ἀπησχόλουν τὴν κυρίαν Γριπὰ δι' ὅλης τῆς προμεσημβρινῆς ἡμέρας ὑπῆρχον ἐν τούτοις καὶ περιστάσεις, καθ' ἃς αἱ ἀκροάσεις ἦσαν πολὺ πλείοτεροι· πράγμα δὲ περιεργον, τοῦτο συνέβαινε περιοδικῶς δις τοῦ ἔτους· κατὰ τὸ θέρος ὀλίγη πρὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἀπέρχοντα οἱ ἐν Παρισίαις εἰς τὰς ἐξοχὰς, καὶ κατὰ τὸ φθινόπωρον μικρὸν μετὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτῶν· οἱ τὰς αἰτήσεις παρουσιάζοντες εἶχον ἄλλας ἀνάγκας, πρὶν ἢ ἀπέλθωσι καὶ ἄλλας μετὰ τὴν ἐπιστροφήν αὐτῶν. Ἡ κυρία Γριπὰ, καλῶς τοῦτο γνωσκούσα, ἀπῆρχετο λίαν βραδέως εἰς τὴν ἐξοχὴν καὶ ἐνωρίτερα ἐπανεκάμπτεν εἰς Παρίσιον, μὴ ἔχουσα τὸ δικαίωμα ν' ἀποσιάζῃ ἐκ τοῦ οἴκου της, ὅπου ὠφειλε ν' ἀναμένῃ ἐκείνους, οἵτινες ἤξιοι νὰ τῇ κάμωσι τὴν τιμὴν νὰ ζητήσωσι τὰ χρήματά της.

Δευτέραν τιὰν τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου, ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν ἐκ Τρουβίλλης ἐπάνοδον αὐτῆς, δὲν εἶρε τὸν Πούο ἐν τῇ συνήθει αὐτοῦ θέσει, ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ ἦσαν οἱ ἀναμένοντες αὐτὴν ἐν τῇ αἰδοῦσῃ ἤρξετο ἀμέσως νὰ δέχεται αὐτούς.

Ὁ πρῶτος εἰσελθὼν ἦτο κληρικὸς κομψὸς τὴν περιβολὴν καὶ ἀφελῆς τὸς τρόπους· ἐχαίρετισεν αὐτὴν προστατευτικῶ τῷ τρόπῳ καὶ μετὰ καλοκάγαθίας ἄμα, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ἐπισπεύσῃ τὸ βήμα, ὡς εἰ ἤθελε ν' ἀφήσῃ τὴν κυρίαν Γριπὰ, νὰ προσέλθῃ εἰς ὑποδοχὴν αὐτοῦ μέχρι σχεδὸν τῆς θύρας.

— Πῶς, εἰσθε σεις Πάτερ μου!

— Ναί, ἔρχομαι διὰ τὰς ἀποδείξεις.

— Θὰ σὰς ἔστειλλον αὐτὰς σήμερον μάλιστα διὰ τοῦ κυρίου

Πούο· εἶνε ἔτοιμοι.

Δὲν θέλω ὁ κύριος Πούο, ὁ καλὸς κύριος Πούο, νὰ ἐνοχλήται δι' ἡμᾶς· ἔπειτα, πλὴν τούτου ἔχω καὶ τινὰς παρατηρήσεις νὰ σὰς ὑποβάλω· τέλος πάντων ἐπεθύμουν νὰ σὰς ἴδω ὁ ἴδιος, ἵνα σὰς ἐκφράσω τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν. Ταῦτα δὲ λέγων ὁ ἱερεὺς ἔστυρεν ἔδραν καὶ ἐκαθέσθη ἐξακολουθῶν νὰ ὀμιλῇ.

— Θεε μου, εἶπεν ἐκείνη εὐσεβῶς διακόπουσα αὐτόν, μικρὰ πράγματα ἠδυνήθηκα νὰ κάμω, ἐπεθύμουν νὰ ἠδυνάμην πλείοτερον, ἀλλὰ τὸ γνωρίζετε, ἔχω τόσα νὰ διδῶ.

— Κάλιστα, κάλλιστα, εὐκρινῶς δὲ — ἐνταῦθα προσέλαβεν ὕφος ἀπλοῦς καὶ ἄμα εἰρωνείας — εὐκρινῶς, γνωρίζετε, ὅπως ἐγὼ, ὅτι πανταχοῦ εἶνε σπάνιοι οἱ ἔχοντες ἱκανὴν φιλανθρωπίαν — καλῶς ἐννοουμένην ἄλλως — ἵνα παραχωρήσωσιν εἰς ἔργον, ὡς τὸ ἡμέτερον, οὐ τόσφ μεγάλα εἰσὶν αἱ ἀνάγκαι, ὀλοκλήρως τὸ προῖον τῶν εἰσοδημάτων μιᾶς παρισινῆς οἰκίας· ἦτο ἀληθῶς λίαν εὐτυχῆς ἢ ἐμπνευσίς σας, καὶ χριστιανικωτάτη νὰ σταίητε εἰς ἡμᾶς τὰς ἐξοφλητικὰς ἀποδείξεις διὰ τοὺς ἐνοικιαστὰς τῆς οἰκίας ἡμῶν ταύτης ἐπιτρέπουσα εἰς ἡμᾶς νὰ τὰ εἰσπράξωμεν ἀντὶ ὑμῶν.

Ἴδου αἱ ἀποδείξεις αὐτὰ διὰ τὸν ὀκτώβριον καὶ οὕτω θὰ γίνεταί εἰς πᾶσαν ληξὴν μέχρι τοῦ θανάτου μου· γνωρίζετε ὅτι μία μήτηρ ὠφείλει νὰ παραδίδῃ ἄθικτον εἰς τὰ τέκνα αὐτῆς τὴν περιουσίαν, ἦν ἔλαβε παρὰ τοῦ συζύγου της.

— Ὡ! τὸ ἠγνοήσαμεν κάλλιστα.

Ἐλαβε τὰς ἀποδείξεις καὶ θεὸς αὐτὰς εἰς τὸ ἄκρον τοῦ γραφεῖου, ὅπου ἐφθάνεν ἡ χεῖρ αὐτοῦ, τὰς ἐφυλλολόγηε μίαν πρὸς μίαν ἐπιγράφων διὰ μολυβδίδος ἐπὶ τῆς ἄκρας χάρτου τοὺς σημειουμένους ἐν αὐταῖς ἀριθμούς· φθάσας δὲ εἰς τὴν τελευταίαν ἤθροισε τοὺς ἀριθμούς τούτους.

— Δεκατέσσαρες, δεκαπέντε καὶ τρεῖς δέκα ὀκτώ, καὶ δύο εἴκοσι. Εἴκοσι χιλιάδες φράγκα· ἀρκετὰ καλά. Εἶτα δὲ διπλώσας αὐτὰς ἔθρηνεν ἐντὸς τοῦ πλατῆως τοῦ μακροῦ φορέματός του θηλακίου καὶ ἐξήκολούθησεν.

— Αί παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας εἶχον νὰ σὰς κάμω ἀποβλέπουσιν ἐπιδιορθώσεις τινες, τὰς ὁποίας ζητοῦσιν οἱ ἐνοικιαστοὶ τῆς ἐκτῆς ὀροφῆς. Εἶνε μικρὰ πράγματα, ὀλίγη δέσμαι τοιχογράφου πρὸς κλυθῆν τῶν τοίχων· ἀλλὰ θὰ δοθῆ προηγουμένον καὶ τοῦτο εἶνε τὸ σπουδαῖον· οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ τῶν τελευταίων ὁροσῶν κάμνουν πολλὴν φθορὰν καὶ εἶνε λίαν ἀπαιτητικοί. Ἐπιθυμεῖτε νὰ κάμωμεν ἡμεῖς τὰς ἐπιδιορθώσεις ταύτας;

— Ὅχι, ὄχι, Πάτερ μου· θὰ τὰς κάμω ἐγὼ· ἡ οἰκία σὰς ἐδόθη ἐλευθέρᾳ πάσης δαπάνης· δὲν ἐννοῶ νὰ ὑφίστασθε τοιαύτας, οὔτε δι' ἐπιδιορθώσεις, οὔτε δι' ἄλλο τι· ταῦτα ἀποβλέπουσιν ἐμὲ· θὰ ὁμιλήσω περὶ τούτου τῷ κυρίῳ Πού.

Ὁ ἱερεὺς εἶχε τὰς ἀποδείξεις αὐτοῦ· τὸ ζήτημα τῶν ἐπιδιορθώσεων ἀπέληξε κατὰ τὸν μουσικὸν αὐτοῦ πόθον· αἱ εὐχαριστίαι του δὲν ἀπέβησαν εἰς μάτην· οὐδὲν ἄλλο αὐτῷ ὑπέλειπετο ἢ ν' ἀποσυρθῆ, ὕπερ καὶ ἐπραξεν.

Ὁδηγήσασα αὐτὸν μέχρι τῆς κλίμακος ἡ κυρία Γριπὰ ἐπαγγέλλεν εἰς τὸ γραφεῖον τῆς καὶ ἔκρουσεν, ἵνα εἰσαχθῆ ἕτερος.

Ὁ παρῶν σθεῖς ἦν ἄνθρωπος ἡμισυ ἐνθαρρυντικῆς φυσιογνωμίας, ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ ὁποίου, τῆς περιβολῆς καὶ τῆς στάσεως καταφανέστερα ἦσαν τὰ φθοροποιὰ ἔχγη τῆς παρισυνῆς ἀθλιότητος ἢ τὰ τῆς ἡλικίας. Τὸ σύνολον αὐτοῦ ἐνέφανε τυχοδιώκτην ἢ φαυλόβιον. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐτρόμαξε τὴν κυρίαν Γριπὰ, ἥτις προσεῖχε μᾶλλον εἰς τὰ τοιοῦτου εἶδους ἄτομα προτιμῶσα ταῦτα ἀπὸ τῶν κομφῶν καὶ διακεκριμένων, ἅτινα ἐστοίχιζον αὐτῇ πολὺ πλεῖστον.

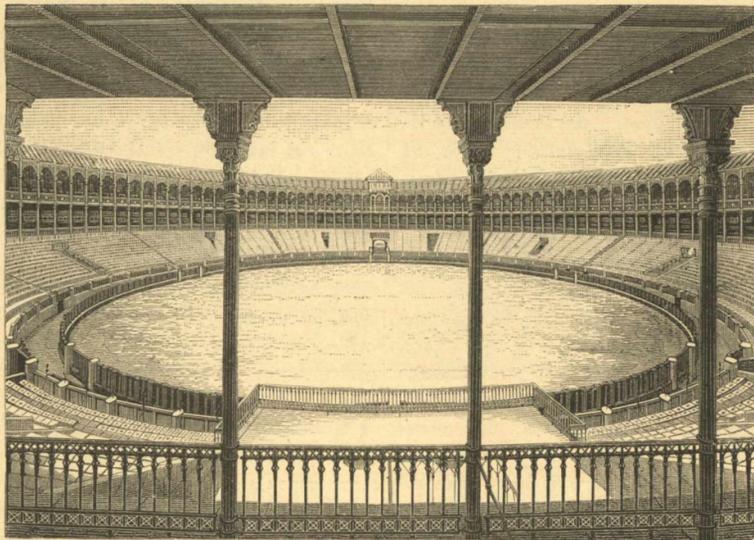
— Κυρία, εἶπε, κρατῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὴν βάρβον καὶ τὸν ἐφθαρμένον κατὰ τὰ χεῖλη πῖλόν του, δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἦμαι εἰς ὑμᾶς γνωστός, ἀλλὰ τὸ ὄνομά μου, κολακεύομαι δὲ διὰ τοῦτο χωρὶς νὰ προσποιηθῶ μετριοφροσύνην, θὰ γνωρίσῃ ὑμῖν τίς εἶμαι· Ὀνομάζομαι Ἀλφόνσος Νιτάρ.

Ἡ κυρία Γριπὰ ἐδήλωσε διὰ τοῦ τρόπου τῆς, ὅτι ἠγνόει τὸ ὄνομα τοῦτο.

Τότε ἐκείνος προσέθηκε ψαύων διὰ τῆς χειρὸς τὰς ὑπολειπόμενας αὐτῇ τῆς κεφαλῆς τρίχας.

ΤΟ ΕΝ ΜΑΔΡΙΤΗ: ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΗΣ ΤΑΤΡΟΜΑΧΙΑΣ. (Ἐξωτερικὴ ἀποψις.)

ΤΟ ΕΝ ΜΑΔΡΙΤΗ: ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΗΣ ΤΑΤΡΟΜΑΧΙΑΣ. (Ἐσωτερικὴ ἀποψις.)

— Δημοσιογράφος.

Ἐπειδὴ δὲ οὐδὲ τοῦτο ἐβράνθῃ ἐμποιῆσαν αἰσθηθῆναι πλεῖστον τῇ κυρίᾳ Γριπὰ, ἐξηκολούθησεν.

— Εἰργάσθη εἰς τὰς ἐφημερίδας τοῦ κυρίου Γριπὰ καὶ ἐν ταῦθα ἔμαθον νὰ ἐκτιμῶ αὐτόν· ἔκτοτε ἐπεχωρισθῆμεν· ἐκείνος ἠκολούθησεν ὁδὸν τινά, τὴν καλὴν, εἰς ἐμὲ συνέβη... τοῦναντίον. Οὐδέποτε ἐληθρῶνισα τὸν παλαιὸν μου προϊστάμενον καὶ πάντοτε τὸν ὑπερήσπισα... ἐν ἀνάγκῃ. Τὴν αὐτὴν ὑπερσίαν ἔρχομαι νὰ προσφέρω καὶ πρὸς ὑμᾶς.

Ἡ κυρία Γριπὰ ἐγένετο προσεκτικὴ καὶ πῶς ἀνίσχυος· προσεπάθει νὰ προφυλάσσεται ἀπὸ τοῦς προσφερόντας αὐτῇ ὑπερσίας.

— Ἴδού τί συμβαίνει, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀλφόνσος Νιτάρ· ἐν τῷ τυπογραφεῖῳ, ὅπου ἐκτυποῦνται ἡ ἐφημερίδα, τῆς ὁποίας εἶμι συνεργάτης, εἶδον ἄρθρον καθαρπτόμενον τῆς μνήμης τοῦ σοῦζύγου σας. Δὲν τολμῶ νὰ σὰς εἶπω τὸ περιεχόμενον τοῦ ἄρθρου τούτου· εἶνε ἄξιμος δυσφημίας ἰδοῦ, ἀλλῶς τε, ἀντίτιπον τῶν τυπογραφικῶν διορθώσεων αὐτοῦ, ὅπερ ἠδυνήθη νὰ λάβω.

Ἄν δὲν ἐτόλμα νὰ εἴπῃ τί ἀνέφερε τὸ ἄξιμον τοῦτο ἄρθρον, ἐτόλμα ὅμως νὰ παρουσιάσῃ αὐτό· ἐξήγαγεν ἀπὸ τοῦ θηλακίου του φύλλα τινὰ ἐπὶ τοῦ ἐνὸς μόνον μέρους τετυπωμένου χάρτου μετὰ μεγάλων λευκῶν περιθωρίων, ἔθθηκεν αὐτὰ ἐπὶ τοῦ γραφείου μὴ παρουσιάζων αὐτὰ ἀπ' εὐθείας τῇ κυρίᾳ Γριπὰ, ἥτις δὲν ἤγγισεν αὐτὰ.

— Δὲν ἀναγινώσκω τοιαῦτα πράγματα, εἶπεν ἐκείνη.

— Ἐχετε δίκαιον·

τὰς εὐτελεῖς προσβολὰς πρέπει τις νὰ περιφρονῇ, πρέπει μάλιστα νὰ ἀγνοῇ αὐτάς, ἀλλ' ἐν τούτοις εἶνε ἀνάγκη νὰ τὰς ἀποτρέπῃ ὅσῳ τὸ δυνατόν. Τοιαῦτη τοῦλάχιστον εἶνε ἡ γνώμη μου, ζητῶ δὲ συγγνώμην, ἂν εὐκρινῶς σὰς ὁμολογῶ αὐτὴν, ἀλλ' ἐνόμισα, ὅτι θὰ ἦτο ἔλλειψις εὐγνωμοσύνης, ἢν ὀφείλω εἰς τὴν μνήμην τοῦ κυρίου Γριπὰ, ἂν δὲν ἔπραττον τοῦτο.

Ἄνεμνε βεβαίως εὐχαριστήσιν τινα, ἀλλὰ μὴ λαβῶν αὐτὴν ἐξηκολούθησεν.

— Ἐν τῇ περιστάσει λοιπὸν ταύτῃ φρονῶ ὅτι αἱ συκοφανταὶ τῶν ἀθλίων τούτων δύνανται νὰ ἐμποδισθῶσιν· εἶνε ζήτημα χρη-

μάτων· πρέπει ν' ἀγορασθῆ ἢ σιωπῆ αὐτῶν. Ἄν βίβητε βλέμμα τι ἐπὶ τῶν φύλλων τούτων θὰ ἴδῃτε ὅτι εἶνε τὸ πρῶτον ἄρθρον προωρισμένον νὰ σὰς ἀναγκάσῃ νὰ λύσῃτε τὸ βαλάντιον διὰ τοῦ φόβου τῶν μελλόντων μετ' αὐτὸ νὰ δημοσιευθῶσι· δὲν πρέπει τὰ ἄρθρα ταῦτα νὰ ἴδωσι τὸ φῶς, οὐ μόνον τὰ κατόπιν, ἀλλ' οὐδὲ τὸ πρῶτον τοῦτο· ἀπαιτεῖται νὰ ἔλθῃ τις εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῶν ἀθλίων τούτων, αἵτινες καλῶς διεξαγόμεναι δύνανται νὰ λήξωσιν αἰσίως· ἂν θέλετε, ἀναδέχομαι ἐγὼ τὸ ἔργον τοῦτο.

Ἡ κυρία Γριπὰ δὲν ἀπήντησε· προσέβλεπεν αὐτὸν κατὰ πρόσωπον καὶ ἐπὶ στιγμὴν ἐπεκράτησε σιγῆ, ἀλλὰ δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων, οἵτινες καταλαμβάνονται ὑπὸ ἀμηχανίας.

— Ἐχετε τέκνα κυρία· ἔχετε νεαρὸν υἱόν, χαριέστατον, τὸν ὁποῖον εἶδον εἰς τὸ ἵπποδρόμιον· κόρην θελκτικωτάτην, τὴν ὁποῖαν παρετήρησα ἐν τῷ θεάτρῳ. Τὰ ἄρθρα ταῦτα δύνανται νὰ περιελθῶσιν ὑπὸ τὰς ὄψεις τῶν· δυνατόν νὰ σταλῶσιν εἰς τοὺς φίλους σας· ἡ δεσποινὴ Γριπὰ εἶνε εἰς ἡλικίαν γάμου· τίς οἶδεν ἂν δὲν ἠδύναντο νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἀποκατάστασιν αὐτῆς. Μὲ τὰ χρήματα δύνανται τις νὰ προλάβῃ τὰ δυστυχήματα ταῦτα.

Καὶ ἐπειδὴ ἡ κυρία Γριπὰ ἐξηκολούθει σιγῶσα.

— Ἴσως δὲν ἀπηγγείτο μέγα ποσόν.

— Οὔτε μέγα, οὔτε μικρόν, δὲν θὰ δώσω τίποτε.

— Ἐννοῶ τὴν ἀπάντησιν ταύτην καὶ προσέβλεπον αὐτὴν ἐρχόμενος· εἶνε ἀπάντησις ὑπὸ τῆς ἀξιοπρεπείας ὑπαγορευομένη. Ἐν τούτοις θὰ σὰς εἶπω, ὅτι ὅσῳ κἂν ἦτε ἀξιοπρεπής, εἶνε ἴσως οὐχὶ φρόνιμος. Βεβαίως ἡ μνήμη τοῦ κυρίου Γριπὰ εἶνε ἀνωτέρα τῶν εὐτελῶν τούτων ὑβρεῶν· ἀλλ' ἐπὶ τέλους τίς δύνανται νὰ διαφύγῃ τὴν συκοφαντίαν; γνωρίζω ἐκ πείρας ὁποῖον αὐτὴ δύνανται νὰ προξενήσῃ κακόν. Τὴν πείραν ταύτην εἶχεν ἀποκτήσει παθῶν τὸ κακὸν τοῦτο ἢ διαπράξας αὐτό; τοῦτο δὲν ἔκρινε κατάλληλον νὰ ἐξηγήσῃ.

— Ὑπάρχουσιν, εἶπεν, ἐν τῷ βίῳ παντὸς ἀνθρώπου, πράξεις, γεγονότα, καὶ λόγοι δυνάμενοι κακῶς νὰ ἐρμηνευθῶσι καὶ διὰ τῶν ὁποίων δύνανται τις νὰ ἐπιβαρυνθῆ, ὅσῳ κἂν εἶνε τίμιος. Τοῦτο ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο. Γέμει βεβαίως ψευδολογῶν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου τοῦ ἐτέρου ἄκρου, δύναμι νὰ ὀρισθῶ

περὶ τούτου, καὶ ἐν τούτοις εἶνε ἐπιβαρυντικόν. Ἄν ἠθέλετε νὰ ἴδῃτε...

Ἐλαβε τὰ φύλλα τοῦ ἄρθρου τούτου, νὰ τὰ θέσῃ ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς κυρίας Γριπὰ, ἀλλ' ἐκείνη ἀπόβησεν αὐτά.

— Σὰς εἶπον, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ δώσω τίποτε· οὐδέποτε ὑπεχώρησα εἰς ἀπόπειραν αἰσχρᾶς ἐκμεταλλεύσεως· ἀπορῶ πῶς δὲν γνωρίζετε τοῦτο.

Ὁ Ἀλφόνσος Νιτάρ ἠγγέθη διὰ μίας.

— Μὲ νομίζετε ἰκανὸν νὰ σὰς ἐκμεταλλευθῶ, ἐγὼ, κυρία! ἔχω ἀρχὰς τιμῆς ἐγὼ... εὐλογῶ διὰ τοῦτο τὸν πατέρα μου.

— Εἶπον ὅτι θέλου νὰ μ' ἐκμεταλλευθῶν ἀτίμως, δὲν ὠμίλησα διόλου περὶ ὑμῶν, κύριε· ἀδιαφοροῦσα τίνες εἰσὶν οἱ διοργανωταὶ τῆς ἀκατονομάστου ταύτης ἀποπείρας, σὰς ἐπαναλαμβάνω ὅτι δὲν θὰ ἐπιτύχῃ. Δίδω ὅταν θέλω καὶ ὅτι θέλω· δὲν δίδω εἰς τὴν βίαν ὑπέκουσα.

Ἡγέρθη· ὁ Νιτάρ ἔμεινε ἀκίνητος.

— Εἶπετε δύο τινὰ, τὰ ὁποῖα με συνελίγησαν, εἶπε· πρῶτον ὅτι δὲν με πιστεύετε ἰκανὸν νὰ διοργανώσω τὴν ἄξιμῶν ταύτην ἀποπείραν.

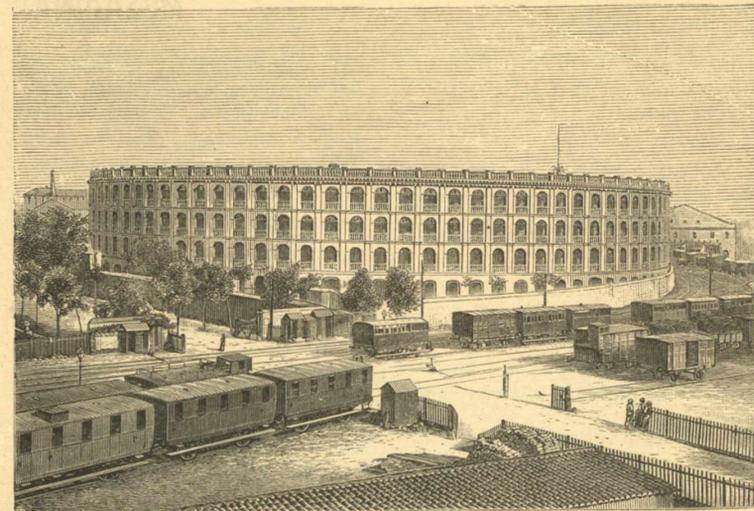
Ἡ κυρία Γριπὰ οὐδὲ λέξιν περὶ τούτου εἶχεν εἶπει, ἀλλ' ἐθεώρησε περιττὸν νὰ ἀντεῖπῃ.

Δεύτερον, ἐξηκολούθησεν ὁ Νιτάρ, ὅτι δίδετε ὅταν θέλετε· τοῦτο μ' ἐνθαρρύνει ν' ἀπευθῶν ὑμῖν μίαν αἴτησιν. Ἥμην ἀσθενῆς· ἐκήδυσσα πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν τὴν μητέρα μου· δὲν ἠδυνήθη νὰ εἰσπράξω, ὅθεν

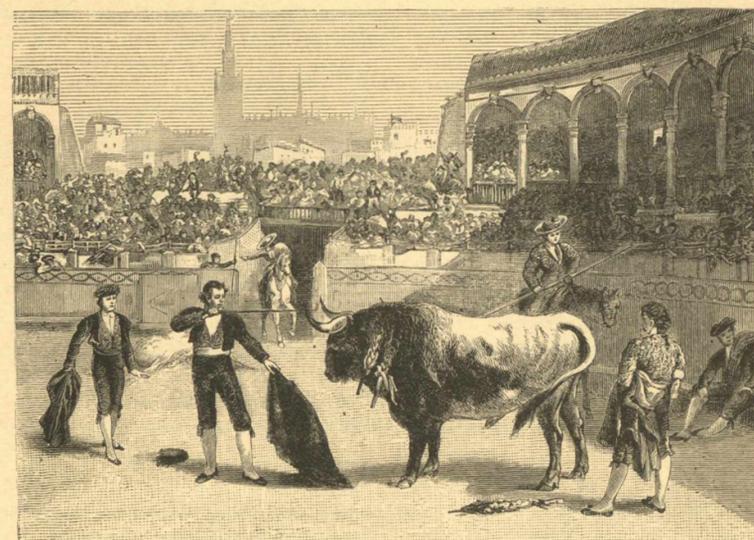
ἠλπίζον· ἐν συντομίᾳ εὐρίσκομαι... κατὰ τὸ παρὸν ἐν μεγάλῃ στενοχωρίᾳ. Ἄν εὐαρεστήσθε νὰ μὲ βοηθήσῃτε, ἠθέλετε ὑποχρεῶσαι ἄνθρωπον ὅστις, τὸ λέγω ἄνευ προσπεποιημένης μετριοφροσύνης, δύνανται νὰ προσφέρῃ ὑπερσίας τινὰς· δὲν ζητῶ δωρεάν, ἀλλὰ δάνειον, τὸ ὁποῖον σὰς ἐπιστρέφω προσεχῶς.

Ἡ κυρία Γριπὰ ἐποίησε κίνημά τι.

— Δὲν εἶμαι ἐπαίτης, πιστεύσατέ με· ἡ μήτηρ μου κατήγητο ἐξ ευγενῶν, εὐχαριστῶ δὲ τὸν θεόν, ὅτι μ' ἐνέπνευσε τὴν ὑπερφάνειαν τῆς γενεᾶς τῆς. Ἀλλ' ὅλοι ὑποκειμένα εἰς δυστυχίας· δὲν εἶνε ἀληθές; Ἔσχον τοιαύτας καὶ ἐγὼ χωρὶς νὰ ἦμαι τούτων ἄξιος,

ΤΟ ΕΝ ΒΑΛΕΝΤΙΑ: ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΗΣ ΤΑΤΡΟΜΑΧΙΑΣ. (Ἐξωτερικὴ ἀποψις.)

ΤΑΤΡΟΜΑΧΙΑ ΕΝ ΣΕΒΙΛΙΑΙ.

σας τὸ ὀρκίζομαι καὶ δύνανται νὰ σας βεβαιώσωσι περὶ τούτου ὅλοι ὄσοι μὲ γνωρίζουσι. Γνωρίζω καλῶς, ὅτι δὲν μοὶ ὀφείλετε τίποτε, ἐλπίζω ὅμως ὅτι ἡ πρόθεσίς μετὰ τῆς ὁποίας ἦλθον πρὸς ὑμᾶς, θὰ μὲ καταστήσῃ ἀξίον τῆς καλοκάγαθίας σας. Ἡ κυρία Γριπὰ ἔλαβε τραπεζιτικὸν γραμματίον καὶ ἔστεινεν αὐτῷ τῷ Νιτάρ.

— Ὡ, κυρία, εἶπεν οὗτος, μετὰ τινος δυσαρρεσκείας, εἰλικρινῶς σας ὁμολογῶ, ὅτι τοῦτο δὲν ἀρκεῖ νὰ μὲ ἀπαλλάξῃ τῆς στενοχωρίας μου· σὰς εἶπον ὅτι ζητῶ δάνειον καὶ μοὶ φαίνεται ὅτι ἡ κατάστασίς σας σὰς ἐπιτρέπει νὰ εὐαρεστηθῆτε νὰ μὴ φανῆτε φειδωλὴ εἰς τὴν χάριν τὴν ὁποίαν θὰ μοὶ κάμψτε.

Ἡ κυρία Γριπὰ ἔλαβε δεύτερον γραμματίον καί, εἶτε διότι τοῦτο ἦρκει ν' ἀνακουφίσῃ ἀπὸ τῆς στενοχωρίας τὸν Νιτάρ, εἶτε διότι ἐνόησεν ὅτι δὲν θὰ κατώρθω ν' ἀποσπάσῃ περισσότερα, ἔλαβε τὰ προσφερόμενα καὶ ἠρέσθη εἰς αὐτά.

Ἄν θέλετε, εἶπε, νὰ σας γράψω ἀπόδειξιν.

Ἡ κυρία Γριπὰ δὲν ἐδέχθη τὸ „καλὸν τοῦτο γραμματίον“. Ἐρ' ὅσον ὁ ἐπαίτης οὗτος ἦτο ἐνώπιόν τῆς εἶχε συγκρατήσῃ ἐαυτήν· ἀλλ' ὅταν ἀπεχώρησε δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστῆλῃ τὴν ὀργὴν αὐτῆς. Ἡ περιουσία λοιπὸν αὐτῆ, ἦτις ἔρρεε διὰ τῶν δακτύλων τῆς θὰ ἐδαπανᾶτο εἰς ἀπατεώνας καὶ εἰς ἀθλίους! Ἐδυγχῆς θὰ ἦτο ἂν ἠδύνατο νὰ ποιήσῃ ἄλλην αὐτῆς χρῆσιν. Ἄλλ' ὑπεχώρει πάντοτε ἀνάνδρως. Ἐφημεριδογράφον ἔλειγεν ἐαυτὸν· ἦτο ἀρὰ γε ἀληθές; Δὲν ἔσχεν οὐδὲ τὸ θάρρος ν' ἀρνῆθῃ αὐτῷ τὸ δεύτερον γραμματίον. Θὰ ἐδείκνυε τὴν αὐτὴν ἀδυναμίαν ἂν ἐπρόκειτο περὶ πραγματικὸν ἐνδεοῦς; (Ἐπεται συνέχεια.)

ΑΙ ΤΑΥΡΟΜΑΧΙΑΙ ΕΝ ΙΣΠΑΝΙΑΙ.

(Μετὰ εἰκόνας.)

1. Τὸ ἐν Μαδρίτῃ θέατρον τῆς Ταυρομαχίας. (Ἐξωτερικὴ ἄποψις.)
2. Τὸ ἐν Μαδρίτῃ θέατρον τῆς Ταυρομαχίας. (Ἐσωτερικὴ ἄποψις.)
3. Τὸ ἐν Βαλεντία θέατρον τῆς Ταυρομαχίας. (Ἐξωτερικὴ ἄποψις.)
4. Ταυρομαχία ἐν Σεβίλλῃ.

Αἱ κατὰ τῶν ἵππων καὶ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν ἀγῶνες τῶν ταύρων, εἰσὶν ἐν Ἰσπανίᾳ, μία τῶν ἐπαγωγότερων ἐθνικῶν τέξεων. Ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς πόλεσιν ὑπάρχουσι τὰ τῆς Ταυρομαχίας θέατρα, ἐν οἷς ἐκτείνεται τὸ στάδιον τῶν αἵματηρῶν τούτων ἀγῶνων. Τὸ ἐν Μαδρίτῃ, Coliseo de Cos Toros, δύναται νὰ περιλάβῃ πλείονας τῶν 10,000 θεατῶν· ἐν Σεβίλλῃ δὲ καὶ σχολῇ ὑφίσταται ταυρομαχίας. Οἱ ἀριστοὶ τῶν ταύρων, οἱ διὰ τοὺς ἀγῶνας τούτους πρωμισμένοι, προέρχονται ἐκ Σαραμαῖς τῆς Καστίλλης καὶ ἐξ Οὐτρέρας τῆς Ἀνδαλουσίας καὶ τρέφονται ἐντὸς ἀγρίων δασῶν, ἐν ἐλευθερίᾳ δικαίωμένοι. Οἱ ταυρομάχοι διακρίνονται εἰς τρεῖς κατηγορίας· 1^{ον} Εἰς τοὺς Λογχοφόρους (picadores), οἵτινες εἰσὶν ἔριπποι ἐξαστράπτουσαν φέροντες στολὴν, ὀπλισμένοι δὲ διὰ λόγχης, ἣν καλοῦσι garrocha, μήκους πλέον ἢ τριῶν μέτρων· οὗτοι εἰσὶν οἱ τοῦ ἀγῶνος καταρχόμενοι. 2^{ον} Εἰς τοὺς Ταινιοφόρους (bandilleros), οἵτινες περὶ προσέρχονται ὀπλισμένοι διὰ μικρῶν βελῶν, ἀφ' ὧν πολύχροιοι ἐξαπτόνται ταινίαι καὶ τὰ ὅποια βυθίζουσιν εἰς τὸ σῶμα τοῦ ταύρου, καὶ 3^{ον} εἰς τὸν ταυροκτόνον φέροντα ξίφος γυμνὸν ἐν τῇ μιᾷ χειρὶ καὶ

ἐν τῇ ἐτέρᾳ μικρὰν ἐκ μετὰξῆς ἐρυθρὰν σημαίαν· εἰς τοῦτον ἀνήκει τὸ ἐπικίνδυνον προνόμιον τοῦ νὰ καταγῆγῃ τὸ θανάσιμον κατὰ τοῦ ζώου τραῦμα· ἂν δὲ πληρωθῇ ἢ φονευθῇ ὑπὸ τοῦ ἐξηγγιωμένου ζώου ὁ ταυροκτόνος, ἀντικαθίσταται πάραυτα ὑφ' ἑτέρου.

ΟΙ ΑΡΑΒΕΣ ΓΕΩΓΡΑΦΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΣΑΙΩΝΑ.

Α Β Δ - Α Λ - Λ Α Τ Ι Φ.

Ὁ Ἀβδ-αλ-λατίφ ὑπῆρξεν εἰς τῶν γονιμωτάτων τῆς Ἀνατολῆς κατὰ τὸν μεσαιῶνα συγγραφέων, ἐπιστήμων καὶ πεπαιδευμένων, ἐρευνητῆς καὶ γεωγράφου, ἅμα δὲ φιλόσοφος καὶ ἰατρός.

Γεννηθεὶς ἐν Βαγδάτῃ τῷ 1162 ὁ Ἀβδ-αλ-λατίφ ἐδιδάχθη ἐν τῇ γενεθλίῳ χώρᾳ ὅσα τὴν ἀνωτάτην τότε ἀπετέλουσαν παιδεύσειν, συνισταμένην εἰς τὴν βαθμίαν τῶν τῆς γραμματικῆς κανόνων γῶσιν καὶ τὴν τῶν ἱερῶν τοῦ Κορανίου ἀρχῶν, πρὸς δὲ τούτοις στοιχεῖα ἀραβικῆς φιλολογίας, ποιήσεως καὶ νομολογίας. Τὰς θεμελιώδεις ταύτας γνώσεις νεαρὸς ἔτι προσκτησάμενος ἐπεδόθη αὐθόρμητως εἰς τὴν σπουδὴν τῆς φυσικῆς καὶ χημείας, — δηλὰ δὴ τῆς ἀλχημείας — καὶ τῆς ἱατρικῆς. Τῷ 1189 μετέβη εἰς Μοσσοῦλ καὶ μετὰ μικρὸν εἰς Δαμασκόν, ἦτις ἦν ἡ προνομιοῦχος πόλις τῶν διασήμων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀνδρῶν συναθροίσεως. Ἀλλὰ μικρὸν ἐν αὐτῇ παραμείνας, ἐφωδισμένος δὲ διὰ συστατικῶν γραμμάτων τοῦ Σαλαδίνου ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον, ἐνθα συνήψε σχέσεις μετὰ τοῦ διασήμου Μαϊμωνίδου τοῦ ἐπικαλουμένου „ἀετοῦ τῶν ἰατρῶν.“

Βραδύτερον ὁ Ἀβδ-αλ-λατίφ συμπεριελήφθη εἰς τὴν χορείαν τῶν σοφῶν, ὑφ' ὧν ἐφίλει νὰ περιστοιχῆται ἐν Ἱερουσαλήμ ὁ Σαλαδίνος· εἶτα ἀπῆλθεν, ἵνα διδάξῃ τὴν φιλοσοφίαν, εἰς Κάιρον, Δαμασκόν, καὶ κατόπιν εἰς Χαλέπιον. Ἡ δὲ πρὸς τὰς περιηγήσεις κλίσις ὤθησεν αὐτὸν εἰς ἐξερεύνησιν διαφόρων τῆς Ἀρμενίας καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας χωρῶν, ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν προεβύτης ἦδη ὦν ἀπήρχτο εἰς τὴν Μέκκαν πρὸς νέαν προσκύνησιν, ὅποτε ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν ἐν Βαγδάτῃ κατὰ τὸ ἔτος 1231.

Ἐκ τῶν καταλειφθέντων ὑπὸ τοῦ Ἀβδ-αλ-λατίφ πολυαρίθμων συγγραμμάτων, ὧν κατάλογον συνέταξεν ὁ Ἰμπν-ἀμποῦ-ὄσσεμπά, ἐν μόνον διεσώθη ἢ τοῦλάχιστον ὑπάρχει μέχρι τοῦ νῦν ἐν Εὐρώπῃ γνωστὸν· εἶνε δὲ τοῦτο, Περιγραφή τῆς Αἰγύπτου, ἣς τὸ χειρόγραφον ἀνακαλυφθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγλοῦ ἀσιανολόγου Πόξε διατηρεῖται ἐν τῇ ἐν Ὀξφόρδῃ Βοδλεϊανῇ Βιβλιοθήκῃ· μετεφωτισμένη εἰς τὴν λατινικὴν ὑπὸ τοῦ Οὐάιτ, καθηγητοῦ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς πόλεως ταύτης, τῷ 1800, εἰς δὲ τὴν γαλλικὴν μετ' ἀξιολόγων σημειώσεων ὑπὸ Σιλβέστρου Δεσασύ, τῷ 1810.

Ἡ Περιγραφή τῆς Αἰγύπτου εἰς δύο διαιρεῖται μέρη. Τούτων τὸ πρῶτον περιλαμβάνει τὴν γενικὴν τῆς χώρας γεωγραφίαν· τὸ δὲ δεύτερον πραγματεύεται εἰδικῶς περὶ τοῦ Νεῖλου, περιέχει δὲ καὶ συγκριτικὴν περιγραφὴν φοβεροῦ αὐτόθι λιμοῦ, μάρτυς τοῦ ὁποίου ἐγένετο ὁ συγγραφεὺς, προξενηθέντος δὲ ὑπὸ τῆς μὴ γενομένης περιοδικῆς πλημμύρας, τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ μὴ ἐκχειλισάντων ἐκ τῆς κοίτης αὐτῶν κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο. Ἐν τῷ ἀξιολόγῳ τούτῳ συγγράμματι εὐρίσκειται, πρὸς τοῖς ἄλλοις, λεπτομερῆς καὶ λίαν ἐξηκριβωμένη ἐξεικόνισις τῆς πολιτικῆς, οἰκονομικῆς καὶ πνευματικῆς καταστάσεως τῆς Αἰγύπτου κατὰ τὸν μεσαιῶνα.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ.

Φάρμακον πρὸς θεραπείαν τῶν ἀποστημάτων. Ὑπάρχει παλαιὸν τι, ἀλλ' αἰετοτε ἐξαιρέτων ἀποδεχθὲν φάρμακον κατὰ τῶν ἀποστημάτων, ὅπερ καὶ τινες τῶν διαπρεπῶν ἰατρῶν δὲν ἔκδοσι νὰ συνιστώσι, παρασκευάζεται δὲ ὡς ἑξῆς. Ἀναμίξετε καὶ κοπανίσατε 1δ ξηρὰ σῦκα, ἡμίσειαν λίτραν λευκῶν πύσων καὶ ποτῆριον καλοῦ ὄξους. Τὸ ἐκ τοῦ μίγματος τούτου γινόμενον κατάπλασμα ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ ἀποστήματος θερμαινόμενον ὀλίγον καὶ ἄλλασόμενον κατὰ τέσσαρας ὥρας· μετὰ μίαν ἡμέραν τὸ ἀπόστημα ὠρμάζει· καὶ μετὰ τινὰς ὥρας θεραπεύεται ὁλοσχερῶς.

Πῶς δοκιμάζεται τὸ πόσιμον ὕδωρ. Ἐνδιαφέρει μεγάλως τὴν ὑγιειαν ἡμῶν, νὰ γνωρίζωμεν ἐνίστε, χωρὶς νὰ καταφύγωμεν εἰς χημικόν, ἂν ὕδωρ τι ἦνε πόσιμον καὶ πρὸ πάντων ἂν περιέχῃ ἢ μὴ ὀργανικὰς ὕλας· εὐκόλως κατορθοῦται τοῦτο διὰ τοῦ ἐπομένου πρακτικοῦ τρόπου, ὑπὸ εἰδικῶν ἐπιστημόνων συνιστωμένου. Πληροῦμεν κατὰ τὰ τρία τέταρτα λευκὴν φιάλην χωρητικότητος μίας καὶ ἡμισίας λίτρας ἐκ τοῦ δοκιμαστέου ὕδατος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου διαλύομεν ἥμισυ μικρὸν κοχλίαιον καθαρὰς σακχάρους καὶ κλείνομεν καλῶς δι' ἐπιπίματος τὴν φιάλην ἀφαινομένην αὐτὴν ἐπὶ δύο ἡμέρας ἐν τόπῳ μᾶλλον θερμῷ· ἂν μετὰ παρέλευσιν 48 ὥρῶν τὸ ὕδωρ γίνῃ θάλερον καὶ σχηματίζῃ φυσαλίδας δὲν εἶνε πόσιμον, ἂν τοῦναντίον μὲν ἐξ ὀλοκληρῶν διαωγῆς εἶνε καλὸν πρὸς πόσιν. Ἐτέρος τῆς τοιαύτης δοκιμῆς τρόπος εἶνε ὁ ἑξῆς. Ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου πληροῦται κατὰ τὸ ἥμισυ φιάλη, ἦτις καλῶς πωματοθεῖσα τίθεται ἐν θερμῷ τόπῳ ἐπὶ τινὰς ὥρας. Ταρταρομένης εἶτα τῆς φιάλης, καθ' ἣν στῆθῃν πρόκειται ν' ἀνοίξωμεν αὐτήν, παρατηροῦμεν ἂν ἐκπέμπεται ἀπ' αὐτῆς ὀσμὴ τις οἰαδήποτε· ἂν δὲ ὑπάρχῃ τοιαύτη καὶ ἰδίᾳ ἡ τῶν οὐρημάτων ὡν ὀσμὴ, τοῦ ὕδατος ἐκεῖνου δὲν πρέπει νὰ γίνῃ χρῆσις οἰκιακῇ. Ἡ θερμότης, καὶ ἐν κελευσμένῳ μάλιστα ἀγγεῖῳ καθίστησιν αἰσθητὴν οἰανδήποτε ὀσμὴν, ἦν ἄλλως ἀδύνατον νὰ διακρίνῃ τις.

Κάλλιστον ἀπολυμαντικόν. Διαλύσατε δύο γραμμάρια ἀζωτοχόου μολύβδου (nitrate de plomb) ἐντὸς ἡμισίας λίτρας ζέοντος ὕδατος, εἶτα κάμπετε διάλυσιν δέκα γραμμαρίων μαγειρικοῦ ἁλατος ἐντὸς δέκα λιτρῶν ὕδατος καὶ ἀναμίξετε τὰ δύο ὑγρά. Μετὰ τινὰς στιγμὰς θὰ ἔχητε διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐξαιρετὸν ἀπολυμαντικόν. Πανίον βραχὲν ἐντὸς τοῦ ὑγροῦ τούτου καὶ ἀναρτώμενον ἐντὸς δωματίου ἀποκαθαίρει ταχέως τὸν μεμολορημένον ἀέρα ἀπορροφῶν τοὺς νοσηρὰς ἀτμοὺς. Τὸ μέσον τοῦτο ἔχει σὸν τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ προσὸν τῆς εὐθνήσιας, καθόσον διὰ μίας λίτρας ἀζωτοχόου μολύβδου τιμιωμένης 1—2 φράγκων δύναται τις πολλὰς χιλιάδας λιτρῶν τοῦ ὑγροῦ τούτου νὰ παρασκευάσῃ.

Οἱ λοίμωκας (γυμνοὶ κοχλῖαι). Ἐμφανίζονται κατὰ Μάιον· ἀπαντόνται ἐν γένει εἰς τοὺς λευμῶνας, τὰ δάκτυλα καὶ τοὺς ὕρροδς τόπους, τοὺς ὀπωροφόρους κήπους, τοὺς λαχανοκήπους, εἰς τὰς βωμῆας τῶν βράχων, εἰς τὰ στενά καὶ σκιώδη μέρη, ὑπὸ τὰ βρύα, τὴν χλόην καὶ τοὺς λίθους· ἐν καιρῷ νυκτὸς ἢ περὶ τὴν αὐγὴν ἐξέρχονται τῆς κατοικίας των μετὰ τὰς θερμὰς ἰδίως βροχὰς ἢ ὅταν ἐπικρατῇ καιρὸς ὑμειλιώδης καὶ ὑγρὸς. Πανταχοῦ συγκινύεται ἀπαντώμενοι εἰς τοσοῦτον ἄφθονοι ἐνίστε, ὥστε ἀποβαίνουσιν ἢ μάστιξ τῆς φωτοκαμίας. Ἡ τροφή αὐτῶν συνίσταται ἐν γένει εἰς φυτὰ, καταβροχθίζουσι δὲ ἀδιακρίτως, πᾶν εἶδος φυτοῦ, τοὺς βλαστοὺς τῶν δένδρων, τοὺς καρποὺς καὶ τοὺς ἀμρανίους, ἀλλὰ προσβάλλουσι κατὰ προτίμησιν τὰ νεαρὰ φυτὰ καὶ σπαρτά.

Τὸ στόμα τῶν λομώκων φέρει ἰσχυρὸν καὶ μονομερῆ σιγαίον σχήματος ἡμισελήνου ἐπιτήθειον πρὸς ἀποτομὴν τῶν φυτῶν, ἅτινα προσβάλλουσιν. Ὁ μόνος τῆς καταστροφῆς αὐτῶν τρόπος εἶνε ἡ νυκθημερῶν διωξίς καὶ καταπάτησις αὐτῶν. Πρὸς ἀπομάκρυνσιν αὐτῶν ἀπὸ τῶν νεαρῶν φυτῶν καὶ σπαρτῶν κάλλιστον μέσον εἶνε ἡ χρῆσις τοῦ κελύφους ὀστρέων εἰς χονδρὴν κόνιν τετραμμένον· δι' αὐτοῦ κονιοῦμεν τὰ ἀνδρα τῶν κήπων. Τὰ τμήματα τῶν ὀστράκων πληγνώνουσι τοὺς λοίμωκας καὶ ἀποτελοῦσιν ἀνοπήρβλητον αὐτοῖς φραγμὸν. Ἀπὸ τῆς βλάβης αὐτῶν προφυλάσσεται ἡ καλλιέργεια ἐν ταῖς βροχεραῖς ἰδίως ὥραις καλυπτομένης τῆς γῆς ἐκ μίγματος τέφρας καὶ ἐσβεσμένης ἀσβέστου ἢ καὶ λεπτῆς ἄμμου· αἱ οὗσαι αὗται προσκολλῶνται ἐπὶ τῶν ποδῶν αὐτῶν, παρεμποδίζουσι τὴν πορείαν των καὶ ἀναγκάζουσι αὐτοὺς ν' ἀπομακρύνονται.

Ἄν ἐν τοῖς ὑπὸ τῶν κοχλίων τούτων φοιτωμένοις τόποις θέσῃ τις σάνιδας, λιθίνους πλάκας ἢ καὶ λίθους δυναμένους νὰ χρησιμεύουσιν αὐτοῖς ὡς καταφύγιον, δύναται νὰ ἢ βέβαιως, ὅτι θὰ εὐρῇ ὑπ' αὐτοὺς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ καύματος τῆς ἡμέρας πολυαρίθμητα τοιαῦτα ζωῦφια.

Καὶ τρώγονται ἐνίστε οἱ λοίμωκας ὑπὸ τινων πτηνῶν καὶ τινὰ δὲ ἐρπετὰ μέγαν τούτων ἀριθμὸν ἐξολοθρεύουσιν.

Ἡ ἐπιστήμη κατώρθωσε νὰ χρησιμοποίησῃ τὰς ὀρσοειδέας καὶ μαλακτικὰς αὐτῶν ιδιότητας· γίνονται τούτων χρήσις κατὰ τοῦ βηγρῶς, τῆς φθίσεως καὶ τῆς αἰμπουσίας.

Ἀσφαλὲς προφυλακτικὸν καὶ θεραπευτικὸν ἅμα μέσον κατὰ τῆς εὐλογίας εἶναι, κατὰ τὸν Liverpool Meurcur, ἡ χρῆσις τῆς ἀκολούθου συνταγῆς· ἡ διάλυσις μίας οὔγγιας (30 περίπου γραμμαρίων) Cremor tartari ἐντὸς μίας Pente (½ λίτρα) θερμοῦ ὕδατος καὶ ἡ κατὰ διαλείμματα πόσις αὐτῆς ἀφ' οὗ ψυχρανθῆ αὐτῇ.

Εὐκόλος τρόπος τῆς ἀπὸ τῶν βλεφάρων ἐξαγωγῆς τῶν εἰσπέσοντων ξένων σωμάτων. Διὰ τοῦ ἀντίγευρος καὶ τοῦ δαίκτη ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν κρατῆσατε παρὰ τὰς γωνίας αὐτοῦ τὸ ἄνω βλέφαρον, σύρατε αὐτὸ ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔμπροσθ καὶ ἀμείψως ταπεινώσατε αὐτὸ ὅσον τὸ δυνατόν χαμηλότερον ἐπὶ τοῦ κάτω βλέφαρου, ἐκεῖ δὲ κρατῆσατε αὐτὸ ἐπὶ ἐν περίπτῳ λεπτὸν προσέχοντες καλῶς, ἵνα μὴ ἐξέλθῃ δάκρυον· ὅταν μετὰ παρέλευσιν τοῦ χρόνου τούτου ἀψῆσθε τὸ ἄνω βλέφαρον νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν θέσιν αὐτοῦ κῆμα δακρύων παρασύρει τὸ μικρὸν ξένον σῶμα, ὅπερ θὰ εὐρήσῃ ἐπὶ τοῦ ἐλευθέρου ἄκρου τοῦ βλέφαρου ἢ τῆς παρεΐας.

Εἰκόνας ἐκ τῆς ὀρασίας βεβλαμμένα. Διαλύσατε πέντε γραμμάρια χλωροχόου ἀσβέστου ἐντὸς πενητῶν ὕδατος καὶ πλύνετε διὰ τῆς διαλύσεως ταύτης, ψυχρᾶς τὴν εἰκόνα ἐλαφρῶς προσέχοντες εἰς τὸ ἐπιτυγχανόμενον ἀποτέλεσμα. Παύσατε τὴν πλύνειν ὅταν τὸ κεκηλιωμένον μέρος καταστῇ ὁμοιον πρὸς τὸ λοιπὸν τῆς εἰκόνης. Ἀποπλύνετε διὰ ψυχροῦ ὕδατος βραδείως ἵνα ἐξαλειφθῇ πᾶν ἀπομείναν ἔγχος τοῦ χλωρίου καὶ ἀσβέστου. Εἶτα ξηράνατε τὴν εἰκόνα ἐν σκιᾷ.

Θύραι κρᾶζουσαι. Οὐδὲν βεβαίως ἐνοχλητικώτερον τῆς τριζούσθης θύρας. Ὅταν δὲν ἔχη τις πρόχειρον τὸ ἀναγκαῖον ἔλαιον, ἀρκεῖ νὰ τρίψῃ τοὺς στρόφυγγας τῆς θύρας διὰ καινοῦ μολυβδακονόλου καὶ παῖσι ἄμειψος ὁ θόρυβος.

Ποτὸν βανίλλιας. Ἐντὸς μίας λίτρας οἶνουπέματος οὐχὶ ἰσχυροῦ καὶ σακχαρωμένου κρατῆσατε ἐπὶ ἕνα μῆνα δύο λοβὸς βανίλλιας καὶ τὸν ἐξωτερικὸν φλοῦν λεμονίου εἰς μικρὰ κεκομμένον τεμάχιον, τὴν δὲ περιέχουσαν ταῦτα φιάλην κρατεῖτε καλῶς διὰ τοῦ πώματος κεκλεισμένην. Μετὰ παρέλευσιν τοῦ χρόνου τούτου στραγγίσατε τὸ μίγμα. Ἔχετε οὕτω ποτὸν, ὅπερ καλλίτερον διὰ τοῦ χρόνου καθίσταται.

Ποτὸν τεῖτου. Ἐντὸς τετάρτου λίτρας βραστοῦ ὕδατος ρίψατε 60 γραμμάρια πρασίνοῦ καλῆς ποιότητος τεῖτου, τὸ δὲ ἀφέψημα τοῦτο μετὰ τῶν φύλλων τοῦ τεῖτου, ρίψατε ἐντὸς δύο λιτρῶν οἶνουπέματος· στραγγίσατε μετὰ εἰκοσι τέσσαρας ὥρας τὸ μίγμα καὶ προσθέσατε εἰς αὐτὸ σφόδρον προπαρασκευασμένον ἐξ ἡμισίας λίτρας ὕδατος καὶ 800 γραμμαρίων σακχάρους, καὶ θέσατε τὸ ποτὸν εἰς φιάλας.

ΙΑΤΡΙΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΑΙ.

Ἄλοιοφῆ κατὰ τῆς νευραλγίας.

Καμφουρόχου οἶνουπέματος . . .	90	μέρη
Αἰθέρος	30	”
Βάμματος ὀπίου	6	”
Χλωροφορμίου	20	”

Ἡ ἀλοιοφῆ τίθεται ἐπὶ φλανέλλας καὶ ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ ἀλγούντος μέρους

Καταπότια ἀγαρικίνης κατὰ τῶν νυκτερινῶν ἰδρώτων.

Ἄγαρικίνης	12	γραμμάρια
Κόνεως τοῦ Δόββερ	1	”

Δόσις 3δ καταποσιῶν, ὧν λαμβάνεται ὁ πάσχω ἐν καθ' ἑσπέραν κατακλινόμενος.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Ἡ ἀφέλεια τοῦ Λαφονταίνου. Πολλά λέγονται περὶ τοῦ Λαφονταίνου ἀνέκδοτα· ἐκ πάντων δὲ τούτων φαίνεται ὅτι συχνότατα περιήρχετο εἰς παραδόξους ἐκστάσεις καὶ εἰς παντελῆ ἀναισθησίαν τῶν περὶ αὐτὸν συμβαινόντων. Ἡ Κορρία De Bouillon ἔλεγεν ὅτι μεταβαίνουσά ποτε εἰς Βερσαλλίας, εἶδεν αὐτὸν ἰστάμενον ὑπὸ δένδρον τοῦ βασιλικοῦ κήπου ἐν παντελεὶ ἐκστάσει· ἐπιστρέφουσα δὲ τὴν ἐσπέραν, εἶδεν αὐτὸν ἐν τῷ τόπῳ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει καὶ τοὶ ψῶχος ἐπεκράτει δι' ὅλης τῆς ἡμέρας καὶ βροχὴ ἐπιπτεν ἀδιάκοπος. Ἐπειδὴ τὸ ἐπανωφόριον αὐτοῦ ἦν πεπαλαιωμένον καὶ κατερρωπωμένον, φίλη τις αὐτοῦ ἐφρόντισε ν' ἀντικαταστήσῃ αὐτὸ δι' ἄλλου νέου, ὅπερ ὁ μέγας μυθολογὸς ἔφερον ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, οὐδαμῶς ἐννοήσας τὴν ἀλλαγὴν, καὶ ἐξεπλάκη ὅτε φίλος συνέχαιρεν αὐτῷ καθ' ὁδὸν διὰ τὸ νέον ἐπανωφόριον. Ἄλλοτε (καὶ βεβαιῶνται ὡς ἀλήθεια ἀναντίρρητος τοῦτο) προσεκάλεσε λογίους τινάς, ἵνα συνδειπνήσωσιν εἰς τὴν οἰκίαν φίλου αὐτοῦ, ὃν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἀποθανόντα εἶχε προπέμψει μέχρι τοῦ τάφου. Ὅτε δὲ ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν μετὰ τῶν κεκλημένων, καὶ ὁ θυρωρὸς ἀνέμνησεν αὐτῷ τὸ συμβάν. „ὦ θεέ μου, εἶπεν ὁ ποιητής, ὀληθῶς ἐλησιμόνησα ὅτι ἀπέθανε.“ Ἐπιθυμῶν ποτε νὰ προσενέγκῃ εἰς τὸν βασιλεῖα ἀντίτυπον τῶν περιφύμων αὐτοῦ μύθων, καὶ πρὸς τοῦτο εἰσαχθεὶς ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, μετὰ προσφώνησιν, ἐν ᾗ παρεκάλει τὸν βασιλεῖα νὰ δεχθῇ τὸ προσφερόμενον βιβλίον, παρετήρησεν ὅτι ἐλησιμόνησε νὰ λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὸ δῶρον ἀπερχόμενος τῆς οἰκίας αὐτοῦ.

* * *

Μετεωρολογικαὶ παρατηρήσεις. Ἐν συνεδρίᾳ τοῦ ἐν Βερολίῳ γερμανικοῦ μετεωρολογικοῦ Συλλόγου ὁ καθηγητῆς Γλάν ἐνδιαφερούσας ἐποιήσατο μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς διαφανείας τῆς ἐν Βερολίῳ ἀτμοσφαιράς. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις ταύτας ἐνῶν κατὰ τὸ μέσον τῆς πύλεως τὰ 1/7 τῆς ἀρχικῆς διαφανείας κατὰ τὴν κάθετον διεύθυνσιν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐξαφανίζονται, ἐν ὑπαίθρῳ μόνον τὸ 1/5. Τῇ ἐσπέρᾳ ἡ διαφάνεια ἐπαυξάνει ἐπειδὴ καταπαύουσιν οἱ ἐκ τῶν ἐργαστασίων καπνοί.

* * *

Χειρόγραφον Γαλβάνη. Ἀνεκαλύφθη ἄγνωστον τέως χειρόγραφον τοῦ διασήμου φυσικοῦ Γαλβάνη ἐν τῇ ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Βολωνίας περιέχον μελέτας τοῦ περιπόστου φυσικοῦ περὶ ἠλεκτρικῆς. Ὡσαύτως ἀνεκαλύφθησαν καὶ ἕτερα χειρόγραφα πολλῆς φιλολογικῆς ἀξίας, ἄγνωστα μέχρι τοῦδε χειρόγραφα τοῦ φυσιοδίφου Μοργάνη, τοῦ ἐκ Μεδιολάων ἱστοριογράφου Λίττα, τοῦ Ζορδάνη, τοῦ Ζαννότῃ ὡς καὶ τῶν ποιητῶν Βόνδη, Σκαρφέλλη καὶ Βετινέλλη. Πρὸς τοῦτοις καὶ διάφοροι ἰταλικά κωμῆδια.

* * *

Ἡ μυόβρωτος καρδιά. Ἡ καρδιά τοῦ Ναπολέοντος τοῦ Ἀου παράδοξον ἔσχε τὴν γινόμενην μυόβρωτος. Ὁ μύθος οὗτος, ὅστις ὡς ψῆμῃ διεδίδετο μέχρι τοῦδε ἐν τῇ νήσῳ τῆς Ἀγίας Ἐλένης, ἐσχάτως ἐπιστάθη ὡς γεγονός. Ὁ ἀνεψιὸς τοῦ κατὰ τὴν ἀνατομίαν παραστάτος ἱατροῦ Μισσὲλ ἀγγέλλει νῦν ὅτι ἤκουσε πολλὰκις τὸν θεῖον αὐτοῦ διηγουμένον ὅτι τὴν ἐκ τοῦ νεκροῦ ἐξαχθεῖσαν καρδίαν, τεθειμένην ἐντὸς λοπάδος, ἔβρωσε τὴν νύκτα κατὰ τὸ ἤμισον μῶς. Ἡ βεβρωμένη καρδιά εὑρίσκειται εἰσέτι ὑπὸ τὴν κατοχὴν τοῦ ἱατροῦ.

Τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς ἐπὶ τῶν φυτῶν. Οἱ ἐν Βιέννῃ ἔσχον ἐσχάτως εὐκαιρίαν ὅπως κατανοήσωσι καὶ ἀνακαλύψωσι τὴν ἐπὶ τῶν φυτῶν ἐνεργητικὴν ἐπενεργούσαν δύναμιν τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός. Οἱ κατὰ τὴν ὁδὸν Ring πλάταναι ἔφυον μέχρι τινὰς ἀσθενεῖς κάλυκας καὶ βλαστούς, ἀπὸ τῆς τοποθετήσεως ὅμως αὐτῶν τοῦ φωτός παρετηρήθη σπουδαία διαφορά. Ἐν μάλιστα, κατὰ τὸ ἤμισον σχεδὸν ξηρὸν δένδρον, ἀνεβλάστησεν ἤδη πλήρες τὸ φύλλωμα αὐτοῦ. Τὸ δένδρον τοῦτο κεῖται ἐγγὺς τῆς διπλῆς ἠλεκτρικῆς λογιᾶς, ἧς αἱ ἀκτίνες ἀμέσως φωτίζουσι τὴν κορυφήν.

* * *

Γερμανικὴ βιομηχανία ἐν Ἀνατολῇ. Ὅπως εἰσέδωκεν εἰς τὰ ἀπώτατα τῆς Ἀνατολῆς ἡ γερμανικὴ βιομηχανία καὶ κατίσχυσε πάσης ἄλλης ἐξάγεται, ἐκ τῆς ἐπομένης στοναχῆς, γράφει γερμανικὸν τι περιοδικόν, ἦν ἐκ μυχιῶν καρδίας ἐκπέμπει ἰνδοαγγλικὴ τις ἐφημερίς παριστώσα ὑπερβολικὴν μὲν ἴσως τὴν κατάστασιν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὅλως ἀνακριβῆ „ὁ ἄγγλος ἐγείρεται τὴν πρωίαν ἀπὸ σιδηρᾶς γερμανικῆς κλίνης, περιβάλλεται γερμανικὰς χειρίδας, παρακάθεται εἰς τράπεζαν κατεσκευασμένην ὑπὸ γερμανῶν ξυλουργῶν, ἡ κάθεται ἐπὶ γερμανικῶν ἐδρῶν, ἀριστᾶ ἐκ γερμανικῶν μαγειρικῶν σκευῶν καὶ διὰ γερμανικῶν, ἐννοεῖται, κοχλιαρίων περουνίων καὶ μαχαίριων. Διὰ γερμανικῶν πυρῶν ἀνάπτει γερμανικὸν σιγάρον καὶ παίξει γερμανικὰ τεμάχια ἐπὶ γερμανικοῦ κλειδοκυμβάλου. Τῇ μεσημβρίᾳ πίνει γερμανικὸν οἶνον, ἀναπαύεται ἐπὶ γερμανικοῦ ἀνακλίνθρου, ὅπως κατακλιθῇ καὶ πάλιν ἐπὶ γερμανικῆς κλίνης καὶ καλυφθῇ διὰ γερμανικοῦ ἐφαπλώματος!

* * *

Ἡ θνησιμότης τῶν παιδίων. Ἐν Εὐρώπῃ ἀποθνήσκουσι κατὰ μέσον ὅρον τὸ 1/10 ἐκ τῶν γενωμένων παιδίων ἐν τῷ πρώτῳ τῆς γεννήσεως μηνί, 1/3 πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ πρώτου ἔτους, 1/3 περίπου κατὰ τὸ διάστημα τῶν πέντε ἐτῶν καὶ μόλις 7 ἐκ τῶν 10 συμπληροῦσι τὸ ἅν ἔτος.

* * *

Ἡ Διάρκεια τῆς ζωῆς. Ὁ μέσος ὅρος τῆς διάρκειας τῆς ζωῆς τῶν κληρικῶν καὶ χωρικῶν εἶνε ἀνώτερος τῶν λοιπῶν ἐπαγγελματιῶν. Ὁ ἀκόλουθος πίναξ δεικνύει πόσοι ἐπὶ ἑκατὸν τῶν διαφόρων ἐπιτηδευμάτων κατορθώνουν νὰ φθάσωσι τὸ 70 ἔτος τῆς ἡλικίας τῶν.

Κληρικοί	42	ἐπὶ 100
Χωρικοί	41	” ”
Ἐμποροὶ	33	” ”
Στρατιωτικοὶ	32	” ”
Γραφεῖς	32	” ”
Νομομαθεῖς	29	” ”
Καλλιτέχναι	28	” ”
Διδάσκαλοι	27	” ”
Ἴατροί	24	” ”

